

Research Paper

Spatial Relationships Analysis between the Concepts of Life Quality, Social Capital and Rural Entrepreneurship (Case Study: Dezful County)

*Hamid Barghi¹, Yousef Ghanbari¹, Morteza Abiyat², Mostefa Abiyat²

1. Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
 2. PhD Student, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran.

Citation: Barghi, H., Ghanbari, Y., Abiyat, M., & Abiyat, M. (2023). [Spatial Relationships Analysis between the Concepts of Life Quality, Social Capital and Rural Entrepreneurship (Case Study: Dezful County) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 13(4), 670-699, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2022.346758.1763>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2022.346758.1763>

Received: 04 Aug. 2022
 Accepted: 28 Nov. 2022

ABSTRACT

The objective of this study is to investigate spatial relationships analysis of the concepts of life quality, social capital, and rural entrepreneurship in *Dezful County*, which was done through the descriptive and analytical methodology and data collection by field and survey methods. To pursue the issue, 147 target villages were selected based on the Cochran formula from 238 in-habited rural areas in *Dezful County*. The principal research tool is a researcher-made questionnaire containing 250 manifest variables extracted from 23 latent variables in triple concepts. The statistical population consists of 30,032 household heads in the target villages, and questionnaires were randomly distributed among 379 of them based on Cochran's formula and multi-stage sampling method. The statistical population consists of 30,032 heads of households in the villages of this county. Questionnaires were randomly distributed based on Cochran's formula and multi-stage sampling method among 379 family heads in the target villages in eleven rural districts of this county. In this research, the analysis of pairwise and general relationships between concepts was done through structural equation modeling (SEM) and investigating the situation of the *Dezful's* villages in relationships between structures utilizing gray relationship analysis (GRA) and fuzzy analysis. The results showed that the paired relationships of the concepts had a significance level lower than the assumed error rate of 0.05 evaluated as direct and positive. The highest and lowest relationships of the constructs belong to the relationship between life quality and social capital and the linkage of life quality and rural entrepreneurship with path coefficients of 0.949 and 0.875. Based on the layers combination of GRA and fuzzy analysis, the nearly two-thirds situation of the target villages is inappropriate in the general relationships of research concepts.

Key words:

Spatial Relationships Analysis, Life Quality, Social Capital, Rural Entrepreneurship, *Dezful*

Copyright © 2023, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract**1. Introduction**

L

ife quality shows society's awareness about the comfort and feeling of satis-

faction from the living conditions concerning the goals, expectations, laws, and standards. Meanwhile, social capital guarantees dynamism, making structural changes, and recreating social and economic situations. Social capital can improve life quality and the flow of information, resources, support, skills, ideas, and innovations through

*** Corresponding Author:**

Hamid Barghi, PhD

Address: Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Tel: +98 (913) 3048134

E-mail: h.barghi@geo.ui.ac.ir

developing networks, interactions, institutions, awareness, and trust. In societies where the economic systems are weak and dependent, life quality is improved through the access of social capital elements to the tools and guidance of entrepreneurship development. Promoting an entrepreneurship culture is one of the main factors in reducing poverty, empowering people, and growing the local and regional economy. Although most rural settlements benefit from favorable social capital status, they face inadequate life quality, funds, infrastructure, education, and entrepreneurship. Nowadays, by moving towards sustainable development and connecting this flow with social capital dimensions, opportunities for entrepreneurship, improving systems, and livelihood support mechanisms can be used to diversify the rural economy.

This study raises the following questions about spatial relationship analysis between the three concepts of life quality, social capital, and rural entrepreneurship in *Dezful* County. First, is there a relationship between life quality and social capital in the villages of *Dezful*? Second, is there a relationship between the concepts of life quality and rural entrepreneurship in the county? Third, is there a relationship between social capital and rural entrepreneurship in the county? Fourth, what is the state of rural areas in terms of spatial relations between concepts?

2. Methodology

The present research is an applied study based on a descriptive-analytical method and is considered a field and survey research. To pursue the issue, 147 target villages were selected based on the Cochran formula from 238 inhabited rural areas in *Dezful* County. The principal research tool is a researcher-made questionnaire containing 250 manifest variables extracted from 23 latent variables in triple concepts. The statistical population consists of 30,032 household heads in the target villages, and questionnaires were distributed randomly among 379 of them based on Cochran's formula and multistage sampling method. The statistical population consists of 30,032 heads of households in the villages of this county. Questionnaires were randomly distributed based on Cochran's formula and multistage sampling method among 379 family heads in the target villages in eleven rural districts of this county.

3. Results

In convergent validity, T-value for all factor loadings showed a higher amount than 5.43 in 99% confidence. Factor loadings of all latent variables in the concepts are higher than 0.50. The average variance extracted (AVE)

in research concepts was more than 0.50, which is smaller than their composite reliability (CR). This value is 0.75 in life quality, 0.71 in social capital, and 0.86 in rural entrepreneurship. Therefore, the concepts of the model have convergent validity. In validity's divergent through the Heterotrait-Monotrait Ratio (HTMT), all the properties of the constructs showed a value lower than 0.90. So that the value of HTMT showed for examining the concepts of life quality and social capital at 0.70, life quality and rural entrepreneurship at 0.48, and social capital and rural entrepreneurship at 0.54. The reliability of the questionnaire through Cronbach's alpha coefficients and composite reliability (CR) for all dimensions of the constructs showed a value equal to 0.99, which indicates the high internal consistency and reliability of measurement tools. Coefficient alpha's and CR for concepts of life quality are 0.84 and 0.87, the social capital at 0.94 and 0.95, and rural entrepreneurship at 0.98. Alpha coefficients and compound reliability are less and above 0.90, respectively, in the life quality and the two concepts of social capital and rural entrepreneurship, indicating the degree of adaptation to the suitable level of these concepts.

The results of the structural model showed that the paired relationships of the concepts with a significance level lower than the assumed error rate of 0.05 evaluating as direct and positive. The highest and lowest relationships of the constructs belong to the relationship between life quality and social capital and the linkage of life quality and rural entrepreneurship by path coefficients of 0.949 and 0.875. The findings showed that 9.86% of the target villages in *Dezful* County are very appropriate, 11.22% are suitable, 19.39% are relatively intermediate, 20.75% are unsuitable, and 38.78% are muchly unappropriated.

4. Discussion

In line with the significance of the mentioned assumptions and considering that the path coefficient in all paired relationships between the concepts was more than 0.850, the first linkage confirmed the direct and positive relationship between life quality and social capital, the findings of this section agrees with the results of studies by [Glatz and Fernandez \(2020\)](#), [Kim et al. \(2019\)](#), [Naeimi et al. \(2019\)](#), [Khademi et al. \(2018\)](#), and [Chen et al. \(2018\)](#). For the second linkage, which confirmed the direct and positive relationship between the concepts of life quality and rural entrepreneurship, the findings of this section agree with the results of the studies of [Woodside et al. \(2020\)](#), [Nikolaev et al. \(2020\)](#), [Abreu et al. \(2019\)](#), and [Sadeghloo et al. \(2017\)](#). For the third linkage, which confirmed the direct and positive relationship between the concepts of social capital and

rural entrepreneurship, the findings of this section agree with the results of studies by Mahfud et al. (2020), Lang and Fink (2019), Williams et al. (2018), Barghi et al. (2018), and Ghadiri-Masoum et al. (2017).

5. Conclusion

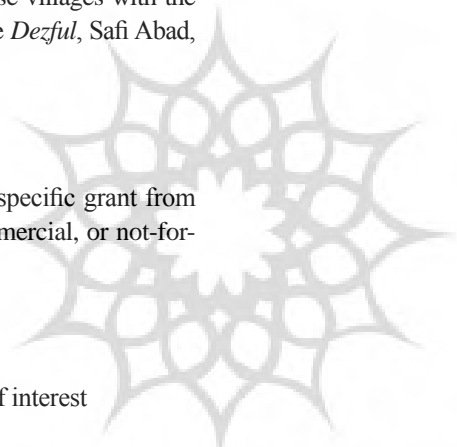
The objective of this study was to investigate spatial relationships analysis of the concepts of life quality, social capital, and rural entrepreneurship in *Dezful* County. This study confirmed the existence of significant relationships between the research's concepts. Based on the layers combination of GRA and fuzzy analysis, the nearly two-thirds situation of the target villages is inappropriate in the general relationships of research concepts. The favorable and very favorable situation in the general relationships of concepts for the villages of the southern part of the county is probably due to the linkage of these villages with the surrounding urban centers such as the *Dezful*, *Safi Abad*, *Dezab*, and *Mianrud*.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

تحلیل روابط فضایی میان مفاهیم کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی (مورد مطالعه: شهرستان دزفول)

*حمید برقی^۱، یوسف قنبری^۱، مرتضی عبیاتی^۲، مصطفی عبیاتی^۲

۱- دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
۲- دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۱۳ مرداد ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۰۷ آذر ۱۴۰۱

مطالعه حاضر با هدف تحلیل روابط فضایی میان مفاهیم کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی در شهرستان دزفول انجام شده است. این تحقیق به لحاظ روش‌شناسی، توصیفی و تحلیلی و نیز از حیث گردآوری داده‌ها، به طریقه میدانی و پیمایشی صورت پذیرفت. برای بررسی موضوع از بین ۲۳۸ آبادی دارای سکنه شهرستان دزفول، تعداد ۱۴۷ مورد روستای هدف بر مبنای فرمول کوکران انتخاب شدند. ابزار اصلی تحقیق، پرسش‌نامه محقق‌ساخته است که حاوی ۲۵۰ متغیر آشکار و ۲۳ متغیر نهان در سازه‌های سه‌گانه است. جامعه آماری پژوهش را سرپرستان خانوار روستاهای این شهرستان به تعداد ۳۰۰۳۲ نفر تشکیل داده که مطابق فرمول کوکران و روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، پرسش‌نامه‌ها به‌طور تصادفی بین ۳۷۹ نفر از سرپرستان خانوار روستاهای هدف توزیع گردید. در این پژوهش، برای تحلیل روابط زوجی و کلی میان مفاهیم از مدل‌سازی معادلات ساختاری و جهت بررسی وضعیت روستاهای شهرستان دزفول به لحاظ روابط بین سازه‌ها، از تکنیک تحلیل رابطه خاکستری و تحلیل فازی استفاده شد. این تحلیل‌ها در برنامه‌های SPSS، Excel، ArcGIS و Amos.SmartPLS صورت گرفت. نتایج نشان داد، روابط زوجی مثبت و مستقیم مفاهیم با سطح معناداری کمتر از خطای مفروض ۰/۰۵ مورد تأیید است. بیشترین سهم روابط سازه‌ها مربوط به حلقه کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی با ضریب مسیر ۰/۹۴۹ و کمترین سهم مربوط به حلقه کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی با ضریب مسیر ۰/۸۷۵ است. با ترکیب لایه‌های تحلیل رابطه خاکستری و تحلیل فازی، وضعیت نامناسب نزدیک به دو سوم روستاهای منطقه در جریان روابط کلی مفاهیم پژوهش مشخص شد.

کلیدواژه‌ها:

تحلیل روابط فضایی، کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی، کارآفرینی روستایی، دزفول

مقدمه

جوامع با نظام‌های اقتصادی ضعیف یا وابسته، افزایش کیفیت زندگی از طریق دسترسی عناصر سرمایه اجتماعی به ابزار و هدایت‌گری توسعه کارآفرینی عملیاتی می‌شود (Solano & Rooks, 2018: 281). ترویج فرهنگ کارآفرینی، از عوامل اصلی کاهش فقر، توانمندسازی مردم بومی و رشد اقتصاد محلی و منطقه‌ای است (Bhuiyan & Iveys, 2019: 625). بیشتر سکونتگاه‌های روستایی علیرغم آنکه از وضعیت سرمایه اجتماعی مناسبی سود می‌برند، با سطح پایینی از کیفیت زندگی، سرمایه‌ها، زیرساخت‌ها، آموزش و کارآفرینی روبه‌رو هستند (Deller et al., 2019: 30). البته، امروزه با حرکت به سمت توسعه پایدار و اتصال این جریان با ابعاد سرمایه اجتماعی، فرصت‌ها برای کارآفرینی معین شده تا با بهبود کارایی سیستم‌ها و مکانیسم حمایت معیشتی، امکان تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی را رقم زد (Shucksmith & Brown, 2018: 165).

کیفیت زندگی^۱ سطح شناخت افراد جامعه از آسایش و احساس رضایتمندی نسبت به وضع معیشت در ارتباط با اهداف، انتظارات، قوانین و استانداردها را بیان می‌کند (Pinto et al., 2017: 7). معیشتی که در آن سرمایه اجتماعی ضامن پویایی، ایجاد تحولات ساختاری وسیع و بازآفرینی موقعیت‌های نوین اجتماعی و اقتصادی است (Rastegar et al., 2017: 110). سرمایه اجتماعی^۲ که بر رشد شبکه‌ها، تعامل‌ها، نهادها، آگاهی‌ها و اعتمادسازی‌ها استوار بوده، می‌تواند در ارتقای کیفیت زندگی مفید واقع شده و به تقویت جریان اطلاعات، منابع، حمایت‌ها، مهارت‌ها، ایده‌ها و نوآوری‌ها کمک شایانی نماید (Wentink et al., 2018: 539). در

1. Life Quality (LQ)
2. Social Capital (SC)

* نویسنده مسئول:

دکتر حمید برقی

نشانی: اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی.

تلفن: ۳۰۴۸۱۳۴ (۹۱۳) +۹۸

پست الکترونیکی: h.barghi@geo.ui.ac.ir

قابل بهبود است.

مطالعه حاضر با هدف گذاری بر تحلیل روابط فضایی بین مفاهیم سه گانه کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی در شهرستان دزفول، سوالات کلیدی روبه‌رو را مطرح می‌کند. نخست، آیا میان سازه‌های کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی در روستاهای شهرستان دزفول رابطه معناداری وجود دارد؟ دوم، آیا بین مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی در شهرستان رابطه معناداری برقرار است؟ سوم، آیا میان سازه‌های سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی در شهرستان رابطه معنادار است؟ چهارم، وضعیت مناطق روستایی شهرستان از نظر روابط فضایی بین مفاهیم چگونه است؟

مروری بر ادبیات موضوع

کیفیت زندگی

پیگو^۵ (۱۹۲۰)، اولین بار واژه کیفیت زندگی را در کتاب اقتصاد و رفاه ارائه نمود (Bruni & Porta, 2016: 174; Glatzer et al., 2015: 2). از دهه ۱۹۳۰، پژوهشگران بسیاری بر بررسی ابعاد متنوع این عبارت پرداختند (Agudelo et al., 2019: 2; Sinha, 2019: 7). در سال ۱۹۵۵، انجمن جهانی مطالعات کیفیت زندگی^۶ وظیفه سنجش این مفهوم را عهده‌دار بود (Greco et al., 2018: 271; Uysal et al., 2016: 245). در ادبیات علمی، کیفیت زندگی در جنبش عوامل اجتماعی و توسعه^۷ و انتشار اثر با مضمون مزبور توسط بوئر^۸ در سال ۱۹۶۶، وارد حوزه برنامه‌ریزی شد (Macekura, 2019: 273). تا آن زمان، مفهوم کیفیت زندگی شامل معرف‌های اجتماعی مبتنی بر داده‌های سازمانی بود (Di Bella et al., 2018; Michalos, 2017) و عمده فعالیت‌ها بر توصیف محیط عینی زندگی اشاره می‌کرد (Awad & Voruganti, 2016: 84). پس از این دوره و هم‌زمان با رشد تحقیقات مربوط به ابعاد عینی، گزاره ابعاد ذهنی (Tonon, 2015: 135; Ghafari et al., 2013: 115) که بیان‌کننده سطح استانداردهای معیشتی و رفاه روان‌شناختی بود، مطرح گردید (Mousteri et al., 2018: 146). با توسعه عوامل عینی و ذهنی تا پایان قرن بیستم (Anderson, 2015: 139)، نظرها به سمت اندازه‌گیری این محتوا در متن نظام‌های سکونتگاهی معطوف شد (Zeng et al., 2020: 239). سازمان جهانی بهداشت، کیفیت زندگی را درک فرد از وضعیت کنونی، فرهنگ و نظام ارزشی را معرفی کرده (Hu & Das, 2019: 144)، که اضافه بر سلامت جسمی، روانی، مادی، معنوی و محیطی نیز پیچیدگی پیوندهای فردی و جمعی را شامل می‌گردد (Kale & Gedik, 2020: 699; Sánchez et al., 2018: 107).

5. Pigou

6. International Society for Life Quality Studies

7. Social Indicators Movement and Development

8. Bauer

باتوجه به آنکه تشکیل روابط کارآفرینی روستایی^۳ و سایر مفاهیم اجتماعی^۴ جهت دستیابی به منافع توسعه فراملی از مباحث مهم به شمار می‌آید (Mottiar et al., 2018: 77)، اهتمام دولت‌ها در وضع سیاست‌های پشتیبانی از روش‌های کارآفرینانه و همکاری بازیگران اجتماع محلی به این امر معطوف شده، تا روستاها از راه کارآفرینی نیز به اهداف توسعه خویش دست یابند (Barnett et al., 2019: 12).

دولت در ایران از موتور محرکه کارآفرینی روستایی جهت توسعه ظرفیت‌های محلی، ایجاد فضای مناسب کسب‌وکار، بازتولید هویت و کارکرد چندمنظوره و مبتنی بر عرضه روستا، بهبود سطح زندگی و نیز دسترسی کشور به رشد و پیشرفت اقتصادی استفاده می‌کند (Rezaei & Izadi, 2019: 523). دزفول از مناطق با سهم بالای زراعت، دامپروری و صنایع دستی در استان خوزستان و کشور است. شرایط هیدرواقليمی مناسب به دلیل عبور رودخانه‌های دز و کرخه از این شهرستان سبب شده تا در بخش کشاورزی بیشتر فرآورده‌ها نظیر گندم، جو، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر، مرکبات، گیاهان زینتی و صیفی‌جات و نیز پرورش انواع دام، ماکیان و آبزیان به شیوه مدرن انجام شود، به طوری که قریب به هفتاد محصول در این شهرستان پرورش و تولید می‌یابند. اضافه بر این، بیست گونه مختلف مرکبات و ده گونه از گیاهان زینتی پرورش و تولید شده و مجموع میزان تولیدات منطقه بیش از دو میلیون تن است. از نظر صنایع دستی، مناطق روستایی شهرستان با کپوبافی، نمدمالی، گلیم‌بافی، قلم‌زنی، خراطی و محصولات چوبی، گیوه‌بافی و تولید خوراکی‌های مختلف به‌ویژه کلوچه‌های سنتی شهرت دارد. باتوجه به موارد یادشده و بررسی وضعیت کیفی اقتصاد شهرستان می‌توان استنباط نمود که منطقه زمینه‌های موردنیاز برای ترویج فرهنگ و توسعه کارآفرینی روستایی را دارد. اما با وجود این زمینه‌ها، کیفیت زندگی در شرایط آثار منفی نوسانات شدید اقتصادی بر درآمد، مصرف و بهزیستی خانوارهای روستایی، سهم پایین نرخ اشتغال روستاهای شهرستان و استان نسبت کشور، افزایش نزدیک به سه درصدی مهاجرت‌های درون کوچی روستائیان شهرستان نسبت به استان و افزایش قریب به پنج درصدی مهاجرت‌های برون کوچی روستائیان منطقه نسبت به کشور در یک دهه اخیر، تخلیه روستاهای غیرتولیدی و تشکیل شهرک‌های صنعتی جدید، خشکسالی و ضعف در مدیریت ذخایر آبی و امثال آن‌ها دچار تغییرات وسیع شد. البته، در این شهرستان شکاف‌های ناشی از ضعف کیفیت زندگی با ابعاد سرمایه اجتماعی نظیر عضویت و حضور فعال در شبکه‌های اجتماعی، برقراری روابط فردی و گروهی، مشارکت در امور روستایی، ایجاد اعتماد و انسجام بین بازیگران اجتماع محلی، آگاه‌سازی نسبت به وظایف، اختیارات، ایده‌ها، فناوری‌های روز، تجارب مناطق دیگر و احترام به ارزش‌های روستایی و نیز حفاظت از فرهنگ‌ها و سنت‌ها

3. Rural Entrepreneurship (RE)

4. Social Concepts

سرمایه اجتماعی

برقراری روابط افراد جامعه که به‌عنوان ارزش و سنگ بنای کلی مفهوم سرمایه اجتماعی تلقی می‌شود (Roccas & Sagiv, 2017: 147)، نه تنها عامل بهبود سطح زندگی بوده (Himanshu et al., 2019: 15)، بلکه به ایجاد فضایی بهتر، شادتر و سالم‌تر، احساس امنیت و تعلق بیشتر، مدیریت جدی‌تر و اعتلای اقتصادی سریع‌تر کمک می‌کند (Edrisi et al., 2019: 24). در واقع، چهارچوب کلیدی سرمایه اجتماعی با هدف‌گذاری بر ماهیت و شیوه ایفای نقش منابع پنهان یا روابط، سعی در یافتن موفقیت‌های عرصه فعالیت، اجتماع و خانواده است (Rivera et al., 2019: 66; Menon et al., 2018: 159). با مرور مطالعات مربوط به هانیفان^۹ (۱۹۱۶) تا پاتنام^{۱۰} (۱۹۹۴)، خواهیم دریافت که عبارت سرمایه اجتماعی معنای مغایر و کاملی نسبت به گذشته پیدا کرده (Folland & Nauenberg, 2018: 26)، اما در قالب اولین خود بر تحلیل پایداری شبکه‌ای از ویژگی‌های نظام اجتماعی، تنظیم و بهبود کارایی و هماهنگی امور دلالت دارد (Auer et al., 2020: 168). این تعریف بر بنیان ابعاد ساختاری و شناختی پایه‌ریزی شده است (Hasan et al., 2020: 2). در قلمروی ساختاری، فعالیت‌های عامه مردم حجتی بر افزایش روابط، مشارکت، حمایت و اقدام جمعی است و در حوزه شناختی نیز آنچه مردم احساس می‌کنند دلیل اشتراک اطلاعات، بسط فضای اعتماد، همیاری و انسجام گروهی خواهد بود (Strange et al., 2015: 160). به بیان دیگر، سرمایه اجتماعی مرکب از هنجارهای متقابل و شبکه‌های تسهیلگر تعامل‌های جمعی است (Gannon & Roberts, 2020: 547; Hunter et al., 2019: 899). اهمیت این مفهوم زمانی فزون یافته که جوامع حاضر در عصر جهانی‌شدن تغییرات تکنولوژی ارتباطی و اشتغال، به سرمایه اجتماعی در حکم تنها پشتیبان و دارایی واقعی می‌نگرند (Harrison et al., 2019: 183). ثروت این سرمایه برخاسته از همسازی دو سرمایه انسانی و طبیعی است که اعضای جامعه را به تقویت هنجارها و شبکه‌های اجتماعی توانا ساخته و رونق سرمایه‌گذاری، رفع موانع توسعه و دسترسی به رفاه و بهزیستی اجتماعی را به همراه دارد (Simon et al., 2018: 3). سرمایه اجتماعی همانند سایر اشکال سرمایه یک تولیدکننده است و به تبع مقاصد گویایی را رهگیری نموده که منزلت آن‌ها در تحرک چرخه اقتصاد و اشتغال نمودار می‌شود (Koutsou et al., 2014: 204).

کارآفرینی روستایی

یکی از مظاهر اصلی تحقق خواسته‌های این سرمایه اجتماعی نزد کارآفرینی بوده که در ایجاد روحیه رقابت و نوآوری میان مردم، توانمندسازی آن‌ها و توسعه اقتصادی جوامع اثرگذاری

مستقیم دارد (Galvão et al., 2020: 169; Basson & Kwasi, 2019: 77). با عنایت به محور تمرکز اندیشه کارآفرینی بر استفاده نوآورانه از منابع و کشف فرصت‌های موجود برای پاسخ‌گویی پایدار به یک اقتضای اجتماعی (Olsson, 2017: 225; Haugh & Talwar, 2016: 643)، نهاد این نگرش بر پایه کاهش فقر، محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی شکل گرفته (Morris et al., 2020: 377)، و می‌توان آن را الگوی پیش‌نیاز بهبود رفاه و آسایش مادی و معنوی افراد، گروه‌ها و جوامع محلی دانست (Sutter et al., 2019: 339; Talmage et al., 2019: 197). در این راستا، سابقه پیدایش و مفهوم‌سازی کارآفرینی از شرایط اجتماعات محلی پیروی می‌نماید (Muñoz & Kimmitt, 2019: 842). رویکرد کارآفرینی روستایی به تشریح نشانه‌های مهم خصایص این زمینه‌ها می‌پردازد (Gaddefors & Anderson, 2019: 159). این نشانه‌ها، برابری برقراری ارتباط مستمر و مؤثر افراد با نقش‌ها و فرصت‌های مختلف هستند (Shahraki & Heydari, 2019: 10). به این صورت که افراد، روابط را با اعضای شبکه‌های اجتماعی از طریق قبول نقش‌های متنوع دنبال کرده (Westlund et al., 2014: 974)، و فرصت‌ها را پس از بازشناسی و ارزشیابی، بهره‌گیری و توسعه می‌دهند (Block et al., 2017: 61)، تا با ترویج اشتغال، متنوع‌سازی کسب‌وکار و تولید درآمد در روستاها (Zhang et al., 2019: 9; Cueto et al., 2015: 1230)، نویدبخش بهبود سرمایه اجتماعی، مشارکت، عاملیت و توسعه پایدار روستایی باشند (Khazami et al., 2020: 4). این شکل کارآفرینی را می‌توان رهیافتی نوین در نظریه‌های توسعه معرفی نمود که افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و ارزش‌گذاری‌ها در جوامع روستایی از ثمرات آن به حساب می‌آید (Khani & Mousavi, 2016: 3). کارآفرینی روستایی در قالب رویکرد در دهه ۱۹۸۰ با موفقیت برجسته در ادبیات تحقیق پدیدار گردید (Zhu et al., 2015: 17). گرایش‌ها به انجام مطالعات در این حوزه از فزونی معرفت نسبت به نقش همیار توسعه روستایی رهیافت مزبور سرچشمه گرفته است (Izadi & Barzegar, 2014: 902). کارآفرینی با تولید مشاغل جدید می‌تواند اثر خوشایندی بر جریان‌ات اقتصادی و بهزیستی در جوامع روستایی به‌جای گذارد (Stoica et al., 2020: 2). اگرچه بسیاری از تحقیقات انجام‌شده در این حیطه متوجه بخش کشاورزی است، لیکن مقصود به انحصار مفهوم کارآفرینی روستایی نزدیک بخش خاص نبوده، بلکه فعالیت‌های بسیاری را نیز پوشش می‌دهد (Pato & Teixeira, 2016: 5). در چند سال گذشته، با اهمیت یافتن تفاوت‌های میان مناطق روستایی و شهری، اقتصاد معیشتی به موضوعیت پژوهش‌های جدید کارآفرینی روستایی تبدیل گردید (Freire & Nielsen, 2014: 139). به‌علاوه مباحث مجزا و چندرشته‌ای نوینی وارد ادبیات کارآفرینی روستایی شده که از اعتبار بالایی برای تحقیق برخوردار هستند (Clausen, 2020; Dias et al., 2019: 114). لذا می‌توان مضامین تشکیل‌دهنده مبانی فکری نیم‌قرن پیش رویکرد کارآفرینی روستایی را شناسایی کرده و از طریق آن، وجوه

9. Hanifan
10. Putnam

برخی مطالعات به تحلیل رابطه‌های زوجی بین مفاهیم پرداختند. در ادامه، سابقه و آخرین پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه روابط بین مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی (جدول شماره ۱)، کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی (جدول شماره ۲) و سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی (جدول شماره ۳) را بررسی خواهیم کرد.

ارتباط و اشتراک با دیگر مفاهیم را آشکار نمود (Reuber et al., 2017: 412).

با مرور ادبیات موضوع شایسته است که اصالت این نوشتار مورد بحث قرار گیرد. تاکنون پژوهش مستقل و فراگیری که ماهیت آن تحلیل روابط مفاهیم کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی در حوزه علوم انسانی باشد، انجام نشده است. منتها

جدول ۱. پیشینه تحقیق میان رابطه مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی.

نوع اثر	نویسندگان و سال انتشار	یافته‌ها
مطالعه خارجی	Requena, 2003	اولین مطالعه مستند در باب رابطه کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی در مجله تحقیقات معیارهای اجتماعی به چاپ رسید.
مطالعه خارجی	Sun et al., 2017	بین سرمایه اجتماعی فردی و ابعاد کیفیت زندگی قشر سالمند روستایی نظیر سلامت جسمی و روانی ارتباط مثبت و مستقیم برقرار است.
مطالعه خارجی	Chen et al., 2018	برقراری رابطه مستقیم مفاهیم نامبرده به سبب افزایش امنیت، رضایت شغلی و بهبود معیارهای زندگی تحقق یافته است.
مطالعه داخلی	Khademi et al., 2018	ارتباط میان سازه‌ها را معنی‌دار تبیین کرده که اساس بهبود کیفیت زندگی از طریق ابعاد ساختاری سرمایه اجتماعی است.
مطالعه داخلی	Karimi et al., 2018	ابعاد سرمایه اجتماعی دارای رابطه مثبت با متغیر کیفیت زندگی سلامت روان زنان عضو صندوق‌های اعتبارات روستایی و عشایری است.
مطالعه داخلی	Naeimi et al., 2019	رابطه مفاهیم را دوسویه اعلام کرده که افزایش اعتماد به دولت و مشارکت در برنامه‌های توسعه محلی از ثمرات آن تلقی می‌شود.
مطالعه خارجی	Kim et al., 2019	روابط سازه‌ها را مفید ارزیابی کرده و آن را جریانی برای بهبود وضعیت معیشتی و اختصاص اعتبارات به ذی‌نفعان دانستند.
مطالعه خارجی	Glatz & Fernandez, 2020	اثر مثبت برخی از ابعاد سرمایه اجتماعی همچون اعتماد، مشارکت و حمایت اجتماعی بر کیفیت زندگی را آشکار ساخت.
مطالعه داخلی	Kaveh et al., 2020	بین سرمایه اجتماعی و ابعاد تشکیل‌دهنده آن و کیفیت زندگی سالمندان رابطه معنی‌داری و مستقیم برقرار است.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: بررسی‌های ادبیات موضوع، ۱۴۰۱

جدول ۲. پیشینه تحقیق رابطه میان مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی.

نوع اثر	نویسندگان و سال انتشار	یافته‌ها
مطالعه خارجی	Pennings, 1982	نخستین سند علمی معتبر در باب رابطه مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی در نشریه آکادمی مدیریت به چاپ رسید.
مطالعه داخلی	Sadeghloo et al., 2017	با تشخیص روابط معنادار میان سازه‌ها، توجه به ظرفیت‌های جوامع محلی را پیشران توسعه کارآفرینی کشاورزی بیان کردند.
مطالعه خارجی	Kautonen et al., 2017	بین کارآفرینی و کیفیت زندگی برای افرادی که دوره قبل از بازنشستگی را به سر می‌برند، رابطه مثبت و مستقیم برقرار است.
مطالعه خارجی	Abreu et al., 2019	روابط سازه‌های اجتماعی را معنادار توصیف کرده که این امر سبب افزایش رضایت شغلی و خوداشتغالی ساکنان شده است.
مطالعه خارجی	Wiklund et al., 2019	به تعیین روابط کیفیت زندگی و کارآفرینی در مطالعات مختلف پرداخته و ایجاد پیوند مستقیم برای تمامی آن‌ها را نتیجه گرفتند.
مطالعه خارجی	Woodside et al., 2020	روابط سازه‌ها را مستقیم عنوان کرده و بهبود کیفیت زندگی ناشی از کارآفرینی را منوط به تقویت روحیه نوآوری دانستند.
مطالعه خارجی	Nikolaev et al., 2020	با تعیین رابطه مثبت بین مفاهیم، ارتقای کیفیت زندگی را برآیند اهتمام به توسعه مشاغل نوآورانه و توسعه کارآفرینی دانستند.
مطالعه خارجی	Aguirre et al., 2021	بین ابعاد کارآفرینی و کیفیت زندگی رابطه معنادار و مثبتی برقرار بوده که ناشی از وجود سرمایه‌گذاری‌های ملی در این امر است.
مطالعه داخلی	Malekian & Baradaran, 2021	بین متغیرهای روحیه کارآفرینی و کیفیت زندگی کاری کارشناسان ترویج کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: بررسی‌های ادبیات موضوع، ۱۴۰۱

جدول ۳. پیشینه تحقیق رابطه میان مفاهیم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی.

نوع اثر	نویسندگان و سال انتشار	یافته‌ها
مطالعه خارجی	Chung & Gibbons, 1997	اولین بار نگاشته علمی در باب مفاهیم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی برای مجله مدیریت گروه و سازمان منتشر شد.
مطالعه داخلی	Ghadiri-Masoum et al., 2017	برقراری روابط مفاهیم را برگرفته از تقویت حس تعلق به مکان، روحیه خطرپذیری و مشارکت جوانان روستایی عنوان کردند.
مطالعه خارجی	Williams et al., 2018	روابط مفاهیم را معنادار ارزیابی کرده و تقویت سرمایه اجتماعی و رشد سرمایه‌گذاری را باتوجه به کارآفرینی ممکن دانستند.
مطالعه داخلی	Barghi et al., 2018	ارتباط مثبت ایجادشده میان سازه‌های مزبور را بستر ساز بهبود مشارکت ساکنان، فرهنگ‌سازی و آموزش به حساب آوردند.
مطالعه داخلی	Rahmanian & Zarei, 2018	سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانواده، باور به خودکارآمدی و نهادگرایی با توسعه کارآفرینی رابطه مثبت دارند.
مطالعه خارجی	Lang & Fink, 2019	برقراری روابط مستقیم سازه‌ها را دلیل کسب مقبولیت کارآفرینان و دسترسی به منافع حاصل از پیوند سرمایه اجتماعی دانستند.
مطالعه خارجی	Mahfud et al., 2020	روابط مثبت مفاهیم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی را برخاسته از نقش میانجیگر سرمایه روان‌شناختی می‌دانند، صورت پذیرفت.
مطالعه خارجی	Pérez-Macías et al., 2020	سرمایه اجتماعی شناختی و ابعاد کارآفرینی از طریق نقش کاتالیزور سرمایه اجتماعی ساختاری رابطه مستقیمی برقرار کرده است.
مطالعه داخلی	Rezaei et al., 2021	بین سرمایه اجتماعی و گرایش به کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشته که در این جریان تقویت هوش فرهنگی اثرگذار است.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: بررسی‌های ادبیات موضوع، ۱۴۰۱

روش‌شناسی تحقیق

محدود مورد مطالعه

قلمرو جغرافیایی پژوهش را مناطق روستایی شهرستان دزفول تشکیل می‌دهند. این شهرستان در محدوده ۴۸ درجه و ۲۰ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۳۱ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینویچ و ۲۹ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۲ درجه و ۷۵ دقیقه شمالی از خط استوا قرار دارد. دزفول در شمال استان خوزستان از طرف شمال شرقی با استان لرستان، در جهت غربی با شهرستان اندیمشک، از سمت شرقی با دو شهرستان اندیکا، لالی و گتوند و در جهت جنوبی با دو شهرستان شوشتر و شوش همسایه است. بر اساس تقسیمات اداری کشور در سال ۱۳۹۵، این منطقه از چهار بخش، یازده دهستان، ۱۱ شهر و ۲۳۸ روستا دارای سکنه تشکیل شده که مرکز آن شهر دزفول است. به لحاظ مساحت ۴۶۶۵ کیلومتر مربع دارد که دومین شهرستان بزرگ استان محسوب شده و ۷/۳۲ درصد مساحت کل خوزستان را تشکیل می‌دهد (تصویر شماره ۱). روستاهای دزفول، با جمعیت ۱۱۷۹۱۹ نفر، حدود ۱۰/۲۳ درصد جمعیت روستایی استان را شامل شده و با بعد خانوار حدود ۳/۹۳ نفر، نسبت بستگی ۰/۳۵ درصد و نرخ باسوادی روستایی معادل ۷۹/۷۰ درصد، مرتبه اول به نظر فراوانی جمعیت روستایی در استان است. در شهرستان مزبور، نرخ مشارکت اقتصادی روستایی ۰/۳۴ درصد، میزان اشتغال روستائیان در بخش کشاورزی حدود ۱۶/۴۰ درصد، بخش صنعت معادل ۴۰ درصد و بخش خدمات نیز برابر ۴۳/۶۰ درصد است.

روش تحقیق

رویکرد حاکم بر تحقیق از حیث هدف‌گذاری در حوزه مطالعات کاربردی، از نظر روش‌شناسی و امکان کنترل متغیرها در مجموعه مقالات توصیفی و تحلیلی و نیز به لحاظ طریقه گردآوری داده‌ها و قابلیت تعمیم یافته‌ها به صورت میدانی و پیمایشی انجام شده است. برای بررسی موضوع، نخست تمامی آبادی‌های مسکونی شهرستان دزفول، واقع در نیمه شمالی استان خوزستان، به تعداد ۲۳۸ روستا در سال ۱۳۹۵ به‌عنوان جامعه هدف انتخاب شده و سپس از این میزان تعداد ۱۴۷ روستا و یا ۶۲ درصد آبادی‌های منطقه بر مبنای فرمول کوکران به‌عنوان روستاهای هدف پژوهش مشخص شدند.

ابزار اصلی مطالعه، پرسش‌نامه محقق‌ساخته حاوی ۲۵۰ پرسش یا متغیر آشکار مستخرج از ۲۳ بعد یا متغیر نهان معرف مفاهیم پژوهش (جدول شماره ۵)، با مقیاس پنج طیفی لیکرت بسیار زیاد (۵) تا بسیار کم (۱) است. جهت بررسی روایی ظاهری، پرسش‌نامه پیش از توزیع در اختیار خبرگان دانشگاهی و سازمانی جدا از هر نوع مشکل ویرایشی، نمایشی، نگارشی و امثال آن‌ها مورد بازبینی قرار گرفت. روایی محتوایی در چهارچوب تکنیک دلفی و با استفاده از فرم‌های متعلق به شاخص روایی محتوا^{۱۱} و ضریب نسبی روایی محتوا^{۱۲} نیز توجه به نظرات حدود بیست نفر از پانل کارشناسان شامل پنج شخص صاحب‌شونده، سه تن از اعضای هیئت‌علمی و سه نفر از دانشجویان مقاطع

11. Content Validity Index (CVI)

12. Content Validity Ratio (CVR)

استنباطی که در قالب مدل سازی معادلات ساختاری ۱۳۱۳ انجام می‌شود، از چند سطح جهت تبیین مدل اندازه‌گیری متغیرها، تبیین مدل ساختاری پژوهش و تحلیل روابط فضایی بین مفاهیم استفاده می‌کند. برای تبیین مدل اندازه‌گیری متغیرها چند مرحله نظیر بررسی روایی سازه و پایایی، برآورد مدل اندازه‌گیری ابعاد اثرگذار بر مفاهیم، توصیف متغیرهای نهان از طریق متغیرهای آشکار، اندازه‌گیری روابط میان متغیرهای نهان به تناسب سازه‌ها و تعیین اعتبار معرف‌های سنجش مفاهیم با شاخص‌های برازش مدل دنبال می‌شود. همچنین، جهت تبیین مدل ساختاری پژوهش مراحل نظیر بررسی روابط زوجی سازه‌ها، ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری روابط زوجی مفاهیم، ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری کلیت روابط مفاهیم و ترسیم روابط میان مفاهیم انجام می‌گیرد. بخش پایانی تحقیق، به تحلیل فضایی و پهنه‌بندی روستاهای هدف شهرستان دزفول از نظر روابط زوجی و کلی مفاهیم و نیز رتبه‌بندی روستاهای مزبور مطابق روابط کلی میان سازه‌ها می‌پردازد. در این پژوهش، به منظور انجام تحلیل‌های آماری از برنامه‌های SmartPLS، Amos، SPSS و Excel استفاده شد و برای نمایش لایه‌های روابط کلی و زوجی بین مفاهیم از ابزارهای تحلیل فضایی سیستم اطلاعات جغرافیایی بهره‌گیری به عمل آمد.

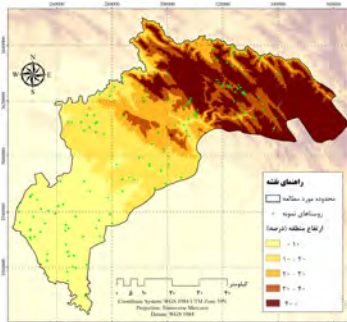
تحصیلات تکمیلی علوم جغرافیایی دانشگاه شهید چمران اهواز، چهار بخشدار شهرستان و پنج نفر از آزمودنی‌ها جهت افزودن، تعدیل و یا اصلاح پرسش‌ها بررسی شد. فرم شاخص روایی محتوا نشان داده که تمامی پرسش‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از نظر سادگی، صراحت بیان و همبستگی با موضوعات از شرایط مناسبی برخوردارند. مقدار این ضریب برای کلیه سؤالات بالاتر از ۰/۷۹ مشخص شد. با توجه به اینکه ضریب نسبی روایی محتوا در کل سؤالات بیشتر از ۰/۶۲ حاصل آمده، نیاز به حذف هیچ‌یک از پرسش‌ها نبود. به موازات واحدهای تقسیمات سیاسی و اداری در سطح شهرستان دزفول، جامعه آماری پژوهش از جمعیت روستایی سرپرست خانوار به تعداد ۳۰۰۳۲ نفر انتخاب شد. بر اساس فرمول کوکران و نیز روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، پرسش‌نامه‌ها به طور تصادفی بین تعداد ۳۷۹ نفر از سرپرستان خانوار روستاهای هدف یازده دهستان این شهرستان توزیع گردید. جدول شماره ۴، ترکیب حجم نمونه در روستاهای هدف را نشان می‌دهد.

به اقتضای تحلیل داده‌های پرسش‌نامه، بخش یافته‌های توصیفی پژوهش به بررسی ویژگی‌های فردی پاسخ‌گویان و توصیف مفاهیم تحقیق می‌پردازد. همچنین بخش یافته‌های

13. Structural Equation Modeling (SEM)

جدول ۴. نحوه توزیع پرسش‌نامه‌ها.

بخش	دهستان	روستاهای هدف	خانوار	جمعیت	روستاهای هدف	حجم نمونه
چغلمیش	چغلمیش	۱۳	۳۳۲۷	۱۲۱۹۳	۸	۲۳
	خیبر	۱۲	۲۹۷۸	۱۱۲۸۸	۷	۲۱
مرکزی	قبله‌ای	۲۵	۷۰۷۹	۲۵۶۶۸	۱۶	۴۴
	شمس‌آباد	۱۵	۶۳۲۹	۲۴۸۱۰	۹	۲۶
سردشت	ماه‌وربرنجی	۱۶	۲۷۳۹	۱۱۴۲۰	۱۰	۲۹
	سردشت	۳۶	۱۰۷۴	۴۳۸۲	۲۲	۵۲
شهین	شهی	۲۵	۶۵۶	۲۴۵۶	۱۶	۴۰
	سیدولی‌الدین	۲۳	۲۵۰	۱۰۹۰	۱۴	۳۶
	دره‌کاید	۳۶	۳۸۳	۱۶۹۰	۲۲	۴۹
	سیلمحمود	۷	۱۴۱	۶۱۲	۴	۱۷
	احمدفداله	۳۰	۵۷۱	۲۴۵۷	۱۹	۴۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه. منبع: ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۱.

جدول ۵. مفاهیم، ابعاد و گویه‌های پژوهش به همراه بارهای عاملی ابعاد.

بار عاملی	متغیر آشکار	متغیر نهان	سازه
۰/۹۶	تمایل به یافتن دوستان جدید، تمایل به فعالیت‌های گروهی، توانایی برای مراقبت از خانواده خود، تمایل جمعیت به ماندگاری در روستا، توانایی مسافرت رفتن سالانه با خانواده، انگیزه برای بهبود وضع کار، تمایل به اختراقرآفرینی در زندگی، تمایل به دوری از شلوغی، ترافیک و آلودگی‌های محیطی، دسترسی به افکار، اطلاعات، ایده‌ها، نوآوری‌ها، کالاهای و تجربیات شهرها، رضایت از کیفیت برنامه‌های فرهنگی، جشنواره‌ها، مناسبت‌ها و اعیاد، توجه مسئولان به ایده‌های رفع مشکلات و ارتقای سطح زندگی، تمایل به مقابله با فقر، محرومیت‌ها و نابرابری‌های اجتماعی، برخورداری از ارزش‌های فردی و میارهای رفتاری و اعتقادی	اجتماعی	اجتماعی
۰/۹۴	داشتن زندگی عاری از خشونت، خشنودی از جایگاه اجتماعی خود، برخورداری از حس آرامش و خشنودی در زندگی، داشتن احساس شادابی، سرزندگی و امیدواری نسبت به آینده، داشتن حس وابستگی و تعلق به اجتماع، برخورداری از سلامت روحی و روانی، برخورداری از سلامت جسمی و بهداشت فردی، تمایل به وساطت در حل مشکلات دیگران، داشتن حس نوع‌دوستی و دوری از انانیت و غرور، اعتقاد به دوری از ناپه‌نچارهای اجتماعی، داشتن حس خوش‌بینی و دوری از حسادت و چشم‌ه‌هم‌چشمی، رضایت خاطر از بازخورد مسئولین نسبت به عرضه نظرات مردمی، برخورداری از تعادل رفتاری به هنگام وقوع رویدادهای خوشایند و ناخوشایند	بهره‌یستی	بهره‌یستی
۰/۹۵	دسترسی به فرصت‌های اقتصادی، رضایت از کیفیت اشتغال روستایی، توانمندی جهت کنترل پول و دارایی‌ها، رضایت از سطح درآمد و پس‌انداز، دسترسی به خدمات اعتباری و بانکی، رضایت از کیفیت کالاهای موردنیاز روزانه، رضایت از فضاهای مربوط به فعالیت‌های تولیدی، سطح اشتغال نیروی کار روستایی در اقتصاد و بازار شهرها، استطاعت مالی و قدرت خرید ساکنان در شرایط متغیر اقتصادی، سرمایه‌گذاری در بخش زمین و مسکن شهری برای مقاصد گوناگون	اقتصادی	اقتصادی
۰/۹۲	رضایت از کیفیت خدمات علمی و آموزشی، رضایت از کیفیت خدمات رفاهی، رضایت از کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی، رضایت از کیفیت خدمات شبکه برق، رضایت از کیفیت خدمات شبکه آبرسانی، رضایت از کیفیت راه‌ها و وسایل حمل‌ونقل، رضایت از دسترسی به بانک‌ها و خودپردازها، رضایت از کیفیت خدمات شبکه سوخت‌رسانی، رضایت از کیفیت خدمات مراکز دینی و فرهنگی، رضایت از کیفیت خدمات عمومی ارائه‌شده در خواربارفروشی‌ها و نانواپی‌ها	زیرساختی	زیرساختی
۰/۸۹	رضایت از نظافت و زیبایی روستا، اهتمام به تدابیر و مقررات مقابله با مخاطرات محیطی، تمایل به حفاظت زیستگاه‌های طبیعی و جانوری روستا، خشنودی از سازگاری کاربری‌های هم‌جوار روستایی، رضایت از کیفیت پارک‌ها و فضای سبز روستا، رضایت از کیفیت خدمات شبکه دفع فاضلاب و آب‌های سطحی، رضایت از کیفیت خدمات شبکه تفکیک از مبدأ، جمع‌آوری و دفع زباله‌ها، رضایت از عملکرد نهادهای دولتی برای جبران خسارات مخاطرات محیطی روستا	کالبدی	کالبدی
۰/۹۲	تناسب بازار مسکن در روستا، رضایت از معماری و منظر بیرونی سازه و مسکن، دوام سقف و اسکلت سازه‌ها و واحدهای مسکونی، رضایت از کیفیت مواد و مصالح سازه‌ها و واحدهای مسکونی، رضایت از تعداد اتاق‌ها و وسعت واحدهای مسکونی، استفاده از مصالح بومی استاندارد در سازه‌ها و واحدهای مسکونی روستا، رضایت از کیفیت روشنایی و نورگیری واحدهای مسکونی روستایی، رضایت از سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی ابنیه و واحدهای مسکونی روستایی	سازه‌ای	سازه‌ای
۰/۹۳	بازاریابی برای محصولات کشاورزی، دسترسی به کودهای ارگانیک نوین، دسترسی به بازارهای محصولات کشاورزی، رضایت از کیفیت ادوات کشاورزی، تجهیز اراضی به سامانه‌های پیشرفته آبیاری، دسترسی به بذره‌های اصلاح‌شده و مقاوم، رضایت از اشتغال کشاورزی، رضایت از مالکیت زمین کشاورزی	کشاورزی	کشاورزی

کیفیت زندگی

ادامه جدول ۵. مفاهیم، ابعاد و گویه‌های پژوهش به همراه بارهای عاملی ابعاد.

بار عاملی	متغیر آشکار	متغیر نهان	سازه
۰/۹۶	اطلاع جمعی نسبت به امور روستا، خرید و مطالعه کتب و نشریات، دسترسی به اینترنت و پست، استفاده از رادیو و تلویزیون، اطلاع از مزایای مشارکت فردی در جامعه، استفاده از رایانه و موبایل، اطلاع از رویدادهای ملی و جهانی، اطلاع از حقوق شخصی نظیر حق تصرف در دارایی خود، حضور بخش خصوصی در برنامه‌های فرهنگی و آموزشی، اطلاع از فعالیت‌های اجتماعی، دینی و خیریه در روستا، موفقیت آموزش‌های عمومی در افزایش سطح آگاهی مردم، اطلاع از مسئولیت و اختیارات سازمان‌ها، اطلاع از حقوق اجتماعی مانند حق زندگی در محیطی سالم و حقوق شهروندی، برگزاری دوره‌های آموزشی در مراکز تجمع ساکنان روستا، استقبال از برنامه‌های فرهنگی و آموزشی نهادها در روستا، استقبال مردم از برنامه‌های بهداشتی و زیست‌محیطی سازمان‌ها در سطح روستا	آگاهی	
۰/۹۳	اعتماد روستائیان به مردم منطقه، اعتماد کشاورزان به یکدیگر، اعتماد به مرکز خدمات روستایی، اعتماد به شرکت تعاونی روستا، اعتماد به نهادهای اجتماعی روستا، اعتماد به آشنایان نزدیک و همسایگان، تمایل به ضمانت مالی دوستان و خویشاوندان، اعتماد به دهیاری و شورای اسلامی روستا، تمایل به ماندگاری در روستای محل زندگی خود، اعتماد به دولت جهت سرمایه‌گذاری در روستا، اعتماد به تسهیلات و مروجان کشاورزی، اعتماد به اخبار اعلام‌شده از سوی رسانه‌های ملی و عمومی، اعتماد به بخش خصوصی جهت اجرای طرح‌های توسعه، اعتماد به مسافران، گردشگران، غریبه‌ها و مهاجران غیر روستایی	اعتماد	
۰/۹۱	سطح امنیت مالی، سطح امنیت جانی، سطح امنیت روانی، سطح امنیت شغلی، سطح امنیت غذایی، سطح امنیت زیست‌محیطی و کالبدی، وجود تجهیزات امنیتی	امنیت	
۰/۹۶	همدلی میان اهالی، توجه به هویت محلی، انسجام و همبستگی قومی، درگیری و نزاع میان اهالی، گردهمایی و جلسات در روستا پایبندی به اصول و قوانین محلی، توجه به وحدت و هماهنگی محلی، حل مشکلات به‌وسیله خود اهالی، پذیرش و انجام وظایف اجتماعی، روابط صمیمانه با اقوام و خویشاوندان، تمهید به کمک دیگران در مواقع گرفتاری، داشتن روحیه مسئولیت‌پذیری، پذیرش و سازگاری با تغییر ارزش‌ها، اثرگذاری رسانه‌های جمعی در حفظ انسجام اجتماعی	انسجام	
۰/۹۴	رفت‌وآمد با همسایگان، رفت‌وآمد با آشنایان نزدیک، ارتباط و تعامل با شورای اسلامی و دهیاری، ارتباط با مروجان و تسهیلات کشاورزی، راهنمایی دادن افراد خانواده هنگام دعوت، نقش شورا و دهیاری روستا در برقراری ارتباط بین مردم، نقش شورا و دهیاری در برقراری ارتباط میان مردم و سازمان‌های روستایی	تعامل	سرمایه اجتماعی
۰/۹۵	عضویت در تشکلهای مدنی روستا، عضویت در شبکه‌های دولتی و خصوصی، قابلیت برای تسهیل فرآیند بازاریابی محصولات تولیدی، عضویت در گروه آشنایان جهت تأمین نیازهای مالی یکدیگر، وجود شبکه‌های ذی‌نفعان جهت توانمندسازی محلی، توان شورا در ایجاد پیوستگی بین محلات، وجود شبکه‌های بانوان روستایی برای توانمندسازی محلی، شرکت در جلسات نهادهای روستایی، مراجعه به شهر و سایر روستاها، استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی	شبکه	
۰/۹۴	همکاری مادی، معنوی و فکری، اهتمام به مشارکت در انتخابات سراسری، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی، آمادگی جهت مشارکت بدون دستمزد، شرکت در نماز جماعت و نماز جمعه، مشارکت در طرح‌های عمرانی روستایی، مشارکت کشاورزان در مسائل محله، اراده جمعی برای حل مسائل و مشکلات روستایی، ارتباط و مشارکت با اعضای شورای اسلامی روستایی، مشارکت در اتحادیه‌ها و اصناف بر مبنای نوع فعالیت، تمایل بانوان به حل مشکلات روستا، مشارکت در فعالیت‌های خیریه و عام‌المنفعه، مشارکت در حفظ پاک‌سازی و سالم‌سازی محیط، مشارکت نهادهای کشوری و لشکری برای مقابله با بحران‌ها، تمایل مردم در به اشتراک‌گذاری اطلاعات، افکار، تجارب، ایده‌ها و نوآوری‌ها یا یکدیگر، استقبال شورا و دهیاری از مشارکت خودجوشانه مردم در امور روستا، مشارکت در گردهمایی‌ها، مراسم‌ها، جشنواره‌ها، مناسبت‌ها و اعیاد، موفقیت نهادهای روستایی، شورا و دهیاری برای ایجاد بسترهای نوآوری در میان ساکنان	مشارکت	
۰/۹۴	توانایی نهادها در شناسایی نیازها و عرضه تسهیلات عمومی به روستائیان، برخورداری مسئولین روستایی از روحیه پیشرفت و نوگرایی، رضایت از عملکرد نهادهای محلی در عرضه خدمات، برخورداری مسئولین روستایی از حس تعلق به مکان، توجه به ارائه اطلاعات و تجارب شخصی در نهادهای روستایی، دسترسی نهادهای روستایی به تجهیزات و اعتبارات مناسب، کارایی همیاری‌های روستایی برای پیشبرد امور و حل مشکلات، رضایت از عملکرد نهادهای دولتی و غیردولتی در امور روستایی، رضایت از سازمان‌ها در شناسایی روستائیان و کشاورزان، خلق، رضایت از سازمان‌های مرتبط با بخش‌های ترویج و توسعه کشاورزی، نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در ارتقای روحیه مشارکت روستائیان، جذب کارشناسان و نیروی انسانی متخصص در مدیریت روستایی، توانایی نهادهای دولتی و غیردولتی در ایجاد انگیزه برای مشارکت ساکنان، استقبال نهادهای محلی از تحقیقات، طرح‌ها و رساله‌ها برای حل مسائل روستا	نهاد	
۰/۹۴	حمایت خانوادگی و فامیلی، برخورداری از مشوق‌های قانونی، برخورداری از معافیت‌هایی مالیاتی، حفاظت از حقوق مالکیت مادی و معنوی افراد، دسترسی به سازمان‌های حمایت‌کننده از کسب‌وکار روستایی، دسترسی به زیرساخت‌های ایجاد کسب‌وکار، دسترسی به داده‌ها و ابزارهای لازم در امر تصمیم‌گیری، پشتیبانی جامعه از ریسک‌پذیری و خلاقیت کارآفرینان روستایی، حمایت نهادها از مشاغل کوچک روستایی، شرکت در نمایشگاه‌های جهانی جهت عرضه محصولات محلی و کشاورزی، آشنایی با تسهیلات سازمان‌های داخلی حمایت‌کننده از شرکت‌های کارآفرین روستایی، احترام و اعتماد نهادهای دولتی به کارآفرینان روستایی و سهولت برقراری ارتباط با رویه‌های اداری، توجه مسئولان به برگزاری رویدادهای استارت‌آپی در پشتیبانی از کسب‌وکارهای روستایی	پشتیبانی	
۰/۹۶	توجه به تغییرات محیط اطراف، انگیزه تغییر سبک زندگی، توجه به محدودیت‌های استفاده از منابع، داشتن روحیه ایستادگی و پشتکار، داشتن طرح و برنامه مناسب در فعالیت‌های خود، توانایی در تضمین آینده مطلوب برای خانواده، امیدواری در ثبت افکار و ایده‌های خلاقانه و پول‌ساز برای رونق کسب‌وکار آینده	آینده‌نگری	
۰/۹۳	توانایی چانه‌زنی، ورود به بازار، آشنایی با بازارهای جدید، شناخت بازارهای محلی، دسترسی به بازارهای جهانی، آگاهی از نرخ محصولات موجود در بازار، توانایی تولید و بهره‌وری بالا، آشنایی با بازارهای منطقه‌ای و ملی، اطلاع نسبت به نیازها و خواسته‌های مصرف‌کنندگان، توانایی شناسایی کانال‌های خرید و فروش، قابلیت در پیش‌فروش کردن محصولات، توانایی تحلیل جریان عرضه و تقاضا، توانمندی در فروش مستقیم و بی‌واسطه محصولات خود	بازارشناسی	

ادامه جدول ۵. مفاهیم، ابعاد و گویه‌های پژوهش به همراه بارهای عاملی ابعاد.

بار عاملی	متغیر آشکار	متغیر نهان	سازه
۰/۹۴	داشتن روحیه اعتمادبه‌نفس و خوداتکایی، آمادگی در انجام وظیفه و فعالیت، توانایی یافتن منابع جدید، داشتن روحیه گروه‌گرایی، داشتن روحیه خودکارآمد، اشتیاق در انجام کارهای بزرگ، توان برای ایجاد کسب‌وکار جدید، تمایل به خوداشتغالی و فعالیت، داشتن استقلال فردی در امور، داشتن روحیه فرصت‌گرا، داشتن روحیه ریسک‌پذیری اقتصادی، توان برای ایجاد شبکه‌های گوناگون تعاون روستایی، توانایی برای ایجاد ارتباطات و شبکه اجتماعی گسترده با مردم	خودباوری	
۰/۹۵	تمایل و انگیزه نوخواهی و روزآمد شدن، توانایی برای تنوع‌بخشی به محصولات روستایی و کشاورزی، توان برای تولید ابزارهای تسهیل انجام در فعالیت‌ها، توان تنوع‌بخشی به اقتصاد و کسب‌وکار روستایی، استقبال مردم از روش‌ها و تکنولوژی‌های جدید و هوشمند در بخش‌های صنعتی و کشاورزی، استفاده از نهادهای جدید کشاورزی نظیر سموم و بذر اصلاح‌شده متناسب با شرایط روستا، داشتن مکانی مناسب به‌منظور خلق و رشد ایده‌های اشتغال‌ساز در روستا	نوآوری	
۰/۸۷	توانایی کشت و برداشت ماشینی محصولات کشاورزی، قابلیت در تجاری‌سازی ایده‌ها و محصولات روستایی، توانایی در تولید و پخش گیاهان دارویی، قابلیت در ایجاد صنایع دستی و کوچک روستایی، توانایی در بسته‌بندی و انبار کردن محصولات روستایی و کشاورزی، توانایی برای تأسیس فست‌فودها، کافه‌تریاهای و مراکز عرضه غذاهای محلی و خانگی در روستا، قابلیت در ایجاد تأسیسات گردشگری و اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناسب برای مناطق روستایی	تجاری	کارآفرینی روستایی
۰/۹۶	رضایت از میزان پس‌انداز شخصی، سرمایه‌گذاری‌ها در بیرون روستا، برخورداری از زمین کشاورزی، داشتن سرمایه مالی کافی برای راه‌اندازی کسب‌وکار جدید، برخورداری از ماشین‌آلات نوین کشاورزی، برخورداری از نیروی انسانی متخصص و تحصیل کرده در خانواده، رضایت از وضعیت مسکن روستایی	دارایی	
۰/۹۳	مشارکت در دوره‌های آموزشی کارآفرینی روستایی، توانایی در به‌کارگیری نیروی متخصص روستایی، استقبال از مشاورت‌های آشنایان، استقبال از ارتباط با افراد موفق و کارآفرین در سطح ملی و بین‌المللی، تجربه ایجاد کسب‌وکار جدید در روستا، استفاده از مشاوره و خدمات حمایتی روستایی، استقبال ساکنان از توصیه‌های فنی کارشناسان و مروجان، به اشتراک‌گذاری ایده‌ها و تجارب روستایی با دیگران، دسترسی به دانش فنی و شیوه‌های نوین در فعالیت‌ها، توان آموزش و بسط این‌تکارت و تجارب روستایی، اهتمام نهادهای به امر مهارت‌آموزی جهت توان‌افزایی روستائیان، برخورداری روستائیان از آمار و اطلاعات دقیق اقتصادی و بازاریابی محصولات محلی، رضایت ساکنان از رسانه‌های جمعی فعال در جامعه محلی به‌منظور آموزش و ترویج فرهنگ کارآفرینی روستایی	مهارت آزمایی	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: بررسی نگارندگان، ۱۴۰۱

یافته‌ها

توصیف خصوصیات جمعیت‌شناختی و سازه‌های پژوهش

صنایع ۶۰ نفر یا ۱۵/۹ درصد در حوزه تولیدات ساختمانی فعالیت داشتند. در امر مسکن، تعداد ۳۳۷ نفر یا ۸۹/۲ درصد دارا و ۴۱ نفر یا ۱۰/۸ درصد فاقد این امکان بودند.

توزیع ویژگی‌های فردی پاسخ‌گویان نشان داد، فراوانی گروه‌های سنی سرپرستان خانوار در چهار دسته تعریف شده که برای دسته پایین‌تر از ۳۰ سال حدود ۶۰ نفر یا ۱۵/۹ درصد، دسته بین ۳۱ تا ۴۰ سال تعداد ۹۶ نفر یا ۲۵/۴ درصد، دسته ۴۱ تا ۵۰ سال حدود ۱۳۶ نفر یا ۳۶ درصد و دسته ۵۱ سال به بالا نیز حدود ۸۶ نفر یا ۲۲/۸ درصد اختصاص یافت. در ادامه، بر اساس فراوانی جنسیت از مجموع پاسخ‌دهندگان تعداد ۳۰۷ نفر یا ۸۱/۲ درصد مرد و حدود ۷۱ نفر یا ۱۸/۸ درصد زن بودند. مضاف بر این، از منظر تحصیلات تعداد ۱۴۱ نفر یا ۳۷/۳ درصد از پاسخ‌گویان دارنده مدرک ابتدایی به پایین، ۱۰۰ نفر یا ۲۶/۵ درصد دارای مدرک راهنمایی، ۸۵ نفر یا ۲۲/۵ درصد دارنده مدرک دبیرستان و پیش‌دانشگاهی و تعداد ۵۲ نفر یا ۱۳/۸ درصد دارای مقاطع مختلف دانشگاهی هستند. از حیث تأهل حدود ۳۳۲ نفر یا ۸۷/۸ درصد پاسخ‌دهندگان متأهل و تعداد ۴۶ نفر یا ۱۲/۲ درصد مجرد بودند. به لحاظ اشتغال از کل پاسخ‌گویان تعداد ۹۴ نفر یا ۲۴/۹ درصد در حوزه تولید محصولات زراعی، ۴۸ نفر یا ۱۲/۷ درصد در امر تولیدات باغی، ۷۲ نفر یا ۱۹ درصد در بخش تولیدات دامی، ۱۰۴ نفر یا ۲۷/۵ درصد در صنایع دستی و کارگاه‌های تولیدی

در بخش توصیف سازه‌های تحقیق، آماره‌های میانگین و انحراف معیار به تناسب هر مفهوم استخراج شد. برای سازه کیفیت زندگی این آماره‌ها به ترتیب برابر ۲/۹۶ و ۱/۱۳، در سرمایه اجتماعی این مقادیر برابر ۳/۰۷ و ۱/۱۸ و برای کارآفرینی روستایی برابر ۲/۹۲ و ۱/۱۲ به دست آمد. از آنجاکه آماره میانگین سازه‌ها، بر مبنای آرای سرپرستان خانوار به مقدار متوسط طیف لیکرت یعنی سه نزدیک بوده، وضعیت سه سازه برای روستاهای منطقه ضعیف ارزیابی شد. البته چنانچه مشاهده شد بیشترین کمترین میانگین برای سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی بود. نظر به اطلاعات توصیفی فوق، منطقه پیش از آنکه از کیفیت زندگی مناسبی برخوردار باشد و کارآفرینی روستایی فعالی داشته باشد، حداکثر می‌تواند از مواهب سرمایه اجتماعی برای بهبود سایر سازه‌های اجتماعی استفاده کند.

تبیین مدل اندازه‌گیری متغیرها

اضافه بر دو روایی ظاهری و محتوایی در این مطالعه، روایی سازه و پایایی نیز پس از گردآوری داده‌های پژوهش در قالب یک مدل اندازه‌گیری ارزیابی شدند. روایی سازه با نوع هم‌گرا و واگرا

کرونباخ^{۱۷} و پایایی ترکیبی تعیین شد. این آمارها به نسبت تمامی ابعاد سازه‌ها مقداری برابر ۰/۹۹ را نشان داد که گویای میزان سازگاری درونی عالی و نیز پایایی ابزار سنجش است. اضافه بر این، ضریب آلفای کلی و پایایی ترکیبی مفاهیم به ترتیب برای کیفیت زندگی حدود ۰/۸۴ و ۰/۸۷، در سرمایه اجتماعی معادل ۰/۹۴ و ۰/۹۵ و برای کارآفرینی روستایی به صورت یکسان برابر ۰/۹۸ است. ضرایب آلفا و پایایی ترکیبی کمتر و بالاتر از مقدار ۰/۹۰، به ترتیب برای سازه کیفیت زندگی و دو مفهوم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی، نشان از میزان سازگاری در حد مناسب و عالی مفاهیم مذکور دارد.

در ادامه، برآورد مدل اندازه‌گیری توصیف ابعاد سازه‌ها با گویه‌ها از طریق تحلیل عاملی تأییدی و ضرایب رگرسیونی استاندارد^{۱۸} آن پیگیری شد. نتایج این مدل برای مفهوم کیفیت زندگی نشان داد که در متغیر اجتماعی، گویه تمایل به یافتن دوستان جدید با وزن ۰/۹۸۸ و گویه تمایل به مقابله با فقر، محرومیت‌ها و نابرابری‌های اجتماعی با ضریب ۰/۹۴۹، در میان سیزده گویه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را به دست آوردند. برای متغیر بهزیستی، گویه‌های اعتقاد به دوری از نابهنجارهای اجتماعی با وزن ۰/۹۸۴ و گویه خشنودی از جایگاه اجتماعی خود با ضریب ۰/۹۶۱، در بین سیزده گویه توضیح‌دهنده متغیر نام‌برده به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین ارزش‌ها را کسب نمودند. در متغیر اقتصادی، رضایت از فضاهای مربوط به فعالیت‌های تولیدی با وزن ۰/۹۸۸ و گویه رضایت از سطح درآمد و پس‌انداز با ضریب ۰/۹۶۹، در میان ده گویه توصیف‌کننده متغیر مذکور به ترتیب بیشترین و کمترین مقادیر را متعلق خود کردند. برای متغیر زیرساختی، گویه رضایت از کیفیت خدمات شبکه آبرسانی با وزن ۰/۹۷۹ و گویه رضایت از کیفیت خدمات رفاهی با ضریب ۰/۹۵۸، در بین ده گویه توضیح‌دهنده این متغیر به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را صاحب شدند. در متغیر کالبدی، گویه خشنودی از سازگاری کاربری‌های هم‌جوار روستایی با وزن ۰/۹۸۸ و گویه اهتمام به تدابیر و مقررات مقابله با مخاطرات محیطی با ضریب ۰/۹۵۳، در میان هشت گویه توصیف‌کننده متغیر مزبور به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را به دست آوردند. برای متغیر سازه‌ای، دو گویه رضایت از سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی ابنیه واحدهای مسکونی روستایی و رضایت از معماری و منظر بیرونی سازه و مسکن با ضریب یکسان ۰/۹۹۲ و گویه رضایت از تعداد اتاق‌ها و وسعت واحدهای مسکونی با وزن ۰/۹۷۳، در بین هشت گویه توضیح‌دهنده متغیر نام‌برده به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را دریافت کردند. در متغیر کشاورزی، دو گویه رضایت از اشتغال کشاورزی و تجهیز اراضی به سامانه‌های پیشرفته آبیاری با ضریب

بررسی شد. در روایی هم‌گرا، ضرایب معناداری آماره تی برای کلیه بارهای عاملی مقدار بالاتر از ۵/۴۳ با اطمینان ۹۹ درصد معناداری را نشان داد. همچنین، تمامی مقادیر بارهای عاملی ابعاد در سازه‌ها بالاتر از ۰/۵۰ معین شد (جدول شماره ۵). برای مفاهیم پژوهش، میانگین واریانس استخراجی^{۱۴} بیشتر از مقدار ۰/۵۰ حاصل آمد که از معیار پایایی ترکیبی^{۱۵} آن‌ها کوچک‌تر است. به شکلی که ۰/۷۵ سهم سازه کیفیت زندگی، ۰/۷۱ سهم مفهوم سرمایه اجتماعی و ۰/۸۶ سهم سازه کارآفرینی روستایی بود. لذا روایی هم‌گرای مفاهیم مدل مورد تأیید قرار گرفت. مضاف بر این، آماره مزبور نسبت به ابعاد سازه‌ها بررسی شد. در مفهوم کیفیت زندگی، ابعاد کشاورزی و زیرساختی به ترتیب با مقادیر ۰/۹۸ و ۰/۹۴، بالاترین و پایین‌ترین میزان را به دست آوردند. برای سازه سرمایه اجتماعی، ابعاد امنیت و مشارکت به ترتیب با مقادیر ۰/۹۹ و ۰/۹۷، بیشترین و کمترین سهم را حائز شدند. در مفهوم کارآفرینی روستایی، ابعاد بازاریابی و نوآوری به ترتیب با مقادیر ۰/۹۸ و ۰/۹۵، بالاترین و پایین‌ترین میزان را ویژه خود کردند. از این لحاظ، با بررسی دامنه مقادیر بیشینه و کمینه میانگین واریانس استخراجی که گویای مقادیر بالاتر از ۰/۵۰ است، روایی هم‌گرای ابعاد سازه‌های مدل هم مورد تأیید قرار گرفت. در روایی واگرا، آزمون نسبت چندخصیصه^{۱۶} نقطه برش مطلوب برای تمامی خصیصه‌های بررسی سازه‌ها را پایین‌تر از ۰/۹۰ اندازه‌گیری نمود. از جهتی که مقدار ۰/۷۰ به تناسب خصیصه بررسی مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی، مقدار ۰/۴۸ به تناسب خصیصه مطالعه مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی و مقدار ۰/۵۴ به تناسب خصیصه بررسی سازه‌های سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی به دست آمد. به این دلیل، روایی واگرا برای تمامی مفاهیم پژوهش مناسب ارزیابی شد. همچنین، آماره مزبور نسبت به ابعاد سازه‌ها محاسبه شد. در سازه کیفیت زندگی، خصیصه بررسی ابعاد کالبدی و کشاورزی با مقدار ۰/۷۶ و دو خصیصه مطالعه متغیرهای اجتماعی و اقتصادی و بررسی ابعاد اجتماعی و بهزیستی به صورت یکسان با مقدار ۰/۸۶، کمترین و بیشترین سهم را دریافت نمودند. در مفهوم سرمایه اجتماعی، خصیصه بررسی ابعاد امنیت و نهاد با مقدار ۰/۷۸ و خصیصه مطالعه متغیرهای آگاهی و انسجام با مقدار ۰/۸۸، پایین‌ترین و بالاترین میزان را متعلق خود کردند. برای سازه کارآفرینی روستایی، خصیصه بررسی ابعاد تجاری و مهارت آزمایی با مقدار ۰/۷۵ و خصیصه بررسی ابعاد آینده‌نگری و دارایی با مقدار ۰/۸۹، کمترین و بیشترین سهم را تصاحب کردند. نظر به بررسی دامنه مقادیر بیشینه و کمینه آزمون نسبت چندخصیصه که مبین مقادیر کمتر از ۰/۹۰ است، روایی واگرای ابعاد سازه‌های مدل هم مناسب ارزیابی شد. پایایی پرسش‌نامه با ضرایب آلفای

14. Average Variance Extracted (AVE)

15. Composite Reliability (CR)

16. Heterotrait Monotrait Ratio (HTMT)

17. Cronbach's Alpha

18. Standardized Regression Weight

یکسان ۰/۹۹۴ و گوپه رضایت از مالکیت زمین کشاورزی با وزن ۰/۹۷۷، در میان هشت گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را تصاحب کردند.

مدل اندازه‌گیری گوپه‌های مؤثر بر ابعاد مفهوم سرمایه اجتماعی بیان می‌دارد که در متغیر آگاهی، سه گوپه استقبال از برنامه‌های فرهنگی و آموزشی نهادها در روستا، اطلاع از مسئولیت و اختیارات سازمان‌ها و موفقیت آموزش‌های عمومی در افزایش سطح آگاهی ساکنان با وزن یکسان ۰/۹۹۲ و گوپه اطلاع جمعی نسبت به امور روستا با ضریب ۰/۸۱۹، در بین شانزده گوپه توضیح‌دهنده متغیر مزبور به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را متعلق خود کردند. برای متغیر اعتماد، گوپه اعتماد به مرکز خدمات روستایی با وزن ۰/۹۸۸ و گوپه اعتماد روستائیان به مردم منطقه با ضریب ۰/۸۲۶، در میان چهارده گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را به خود اختصاص دادند. در متغیر امنیت، دو گوپه سطح امنیت شغلی و سطح امنیت زیست‌محیطی و کالبدی با وزن برابر ۰/۸۶۴ و گوپه سطح امنیت جانی با ضریب ۰/۷۹۹ نیز در بین هفت گوپه توضیح‌دهنده متغیر نام‌برده به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را به دست آوردند. برای متغیر انسجام، گوپه حل مشکلات به‌وسیله خود اهالی با وزن ۰/۹۹۲ و گوپه همدلی میان اهالی با ضریب ۰/۸۷۶ نیز در بین چهارده گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین مقادیر را کسب نمودند. برای متغیر تعامل، گوپه نقش شورا و دهیاری در برقراری ارتباط میان مردم و سازمان‌های روستایی نیز با وزن ۰/۸۸۴ و گوپه رفت‌وآمد با همسایگان با ضریب ۰/۸۰۳، در میان هفت گوپه توضیح‌دهنده متغیر مزبور به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین ارزش‌ها را اخذ کردند. در متغیر شبکه، توان شورا در ایجاد پیوستگی بین محلات با وزن ۰/۹۹۲ و گوپه عضویت در تشکل‌های مدنی روستا با وزن ۰/۸۳۴، در بین دوازده گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و پایین‌ترین مقادیر را دریافت کردند. برای متغیر مشارکت، سه گوپه مشارکت کشاورزان در مسائل محله، تمایل بانوان به حل مشکلات مختلف روستا و مشارکت در حفظ، پاک‌سازی و سالم‌سازی محیط با ضریب یکسان ۰/۹۹۵ و گوپه همکاری مادی، معنوی و فکری با وزن ۰/۷۸۴، در میان هجده گوپه توضیح‌دهنده متغیر ذکر شده به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین ارزش‌ها را به خود اختصاص دادند. در متغیر نهاد، دو گوپه نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در ارتقای روحیه مشارکت روستائیان و توانایی نهادهای دولتی و غیردولتی در ایجاد انگیزه برای مشارکت ساکنان با وزن یکسان ۰/۹۹۴ و گوپه توانایی نهادها در شناسایی نیازها و عرضه تسهیلات عمومی به روستائیان با ضریب ۰/۸۴۹، در بین چهارده گوپه توصیف‌کننده متغیر مزبور به ترتیب بیشترین و پایین‌ترین مقادیر را در اختیار خود قرار دادند.

نتایج مدل اندازه‌گیری گوپه‌های اثرگذار بر ابعاد سازه کارآفرینی

روستایی نشان داد که در متغیر پشتیبانی، دو گوپه حمایت نهادها از مشاغل کوچک روستایی و برخورداری از مشوق‌های قانونی نیز با وزن یکسان ۰/۹۹۱ و گوپه دسترسی به داده‌ها و ابزارهای لازم در امر تصمیم‌گیری با ضریب ۰/۹۶۰، در میان سیزده گوپه توضیح‌دهنده این متغیر به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین ارزش‌ها را به دست آوردند. برای متغیر آینده‌نگری، گوپه داشتن طرح و برنامه مناسب در فعالیت‌های خود با وزن ۰/۹۸۸ و گوپه توانایی در تضمین آینده مطلوب برای خانواده با ضریب ۰/۹۶۵، در بین هفت گوپه توصیف‌کننده متغیر مذکور به ترتیب بیشتری و کمترین مقادیر را دریافت کردند. در متغیر بازارشناسی، دو گوپه توانایی ورود به بازار و توانایی تحلیل جریان عرضه و تقاضا با ضریب ۰/۹۹۵ و گوپه توانایی تولید و بهره‌وری بالا با وزن ۰/۹۷۳، در میان سیزده گوپه توضیح‌دهنده متغیر نام‌برده به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را اخذ نمودند. برای متغیر خودباوری، گوپه تمایل به خوداشتغالی و فعالیت با وزن ۰/۹۹۳ و گوپه آمادگی در انجام وظیفه و فعالیت با ضریب ۰/۹۵۷، در بین سیزده گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را به خود اختصاص دادند. در متغیر نوآوری، گوپه استفاده از نهادهای جدید کشاورزی نظیر سموم و بذر اصلاح‌شده متناسب با شرایط روستا با وزن ۰/۹۸۵ و گوپه توان تنوع‌بخشی به اقتصاد و کسب‌وکار روستایی با ضریب ۰/۹۵۵، در بین هفت گوپه توضیح‌دهنده متغیر مزبور به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین ارزش‌ها را به دست آوردند. برای متغیر تجاری، قابلیت در ایجاد صنایع دستی و کوچک روستایی با وزن ۰/۹۸۷ و گوپه قابلیت در تجاری‌سازی و عرضه ایده‌ها و تولیدات روستایی با ضریب ۰/۹۵۷، در میان هفت گوپه توضیح‌دهنده متغیر مذکور نیز به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را متعلق خود کردند. در متغیر دارایی، گوپه برخورداری از ماشین‌آلات نوین کشاورزی با وزن ۰/۹۸۷ و گوپه سرمایه‌گذاری‌ها در بیرون روستا با ضریب ۰/۹۶۳، در بین هفت گوپه توصیف‌کننده این متغیر به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین مقادیر را کسب نمودند. برای متغیر مهارت‌افزایی، گوپه دسترسی به دانش فنی و شیوه‌های جدید در فعالیت‌ها با وزن ۰/۹۹۲ و گوپه استقبال از مشاورت‌های آشنایان با ضریب ۰/۹۵۱، در میان هفت گوپه توضیح‌دهنده متغیر یادشده به ترتیب بیشترین و کمترین ارزش‌ها را ویژه خود کردند.

پس از تحلیل مدل اندازه‌گیری بیرونی توصیف متغیرهای نهان مفاهیم با متغیرهای آشکار، ضریب کوواریانس و ضریب همبستگی درونی یا کوواریانس نرمالیزه مربوط به روابط بین متغیرهای نهان به تناسب سازه‌ها تحقیق موردبررسی قرار گرفت (جدول شماره ۶).

جدول ۶. ضرایب کوواریانس و همبستگی درونی ابعاد به تناسب هر مفهوم.

ضریب همبستگی	مقادیر کوواریانس			روابط متغیرهای نهان	سازه
	سطح معناداری	خطای استاندارد	نسبت بحرانی		
۰/۹۵۵	۰/۰۰۰	۰/۱۴۳	۸/۲۰۲	۱/۱۷۳	اجتماعی با بهزیستی
۰/۹۵۹	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۸/۲۳۷	۱/۳۱۲	اجتماعی با اقتصادی
۰/۹۲۳	۰/۰۰۰	۰/۱۱۵	۸/۰۳۰	۰/۹۹۲	اجتماعی با زیرساختی
۰/۹۰۷	۰/۰۰۰	۰/۱۱۷	۷/۹۳۵	۰/۹۳۰	اجتماعی با کالبدی
۰/۹۲۷	۰/۰۰۰	۰/۱۴۳	۸/۰۷۳	۱/۱۵۵	اجتماعی با سازه‌ای
۰/۹۴۲	۰/۰۰۰	۰/۱۵۶	۸/۱۶۹	۱/۲۷۷	اجتماعی با کشاورزی
۰/۹۳۸	۰/۰۰۰	۰/۱۵۲	۸/۱۰۰	۱/۲۳۲	بهزیستی با اقتصادی
۰/۹۱۹	۰/۰۰۰	۰/۱۱۱	۷/۹۶۹	۰/۸۸۱	بهزیستی با زیرساختی
۰/۸۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۱۲	۷/۷۸۲	۰/۸۶۹	بهزیستی با کالبدی
۰/۹۰۷	۰/۰۰۰	۰/۱۳۷	۷/۹۴۳	۱/۰۸۶	بهزیستی با سازه‌ای
۰/۹۱۰	۰/۰۰۰	۰/۱۴۹	۷/۹۸۴	۰/۱۸۶	بهزیستی با کشاورزی
۰/۹۰۸	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲	۷/۹۳۶	۰/۹۷۰	اقتصادی با زیرساختی
۰/۸۷۳	۰/۰۰۰	۰/۱۲۳	۷/۷۳۹	۰/۹۵۷	اقتصادی با کالبدی
۰/۹۲۶	۰/۰۰۰	۰/۱۵۳	۸/۰۴۵	۱/۲۳۴	اقتصادی با سازه‌ای
۰/۹۵۱	۰/۰۰۰	۰/۱۶۹	۸/۱۸۷	۱/۳۸۰	اقتصادی با کشاورزی
۰/۹۱۷	۰/۰۰۰	۰/۰۹۳	۷/۹۱۱	۰/۷۳۴	زیرساختی با کالبدی
۰/۸۹۵	۰/۰۰۰	۰/۱۱۱	۷/۸۵۸	۰/۸۷۱	زیرساختی با سازه‌ای
۰/۸۹۳	۰/۰۰۰	۰/۱۲۰	۷/۸۷۴	۰/۹۴۶	زیرساختی با کشاورزی
۰/۸۶۶	۰/۰۰۰	۰/۱۱۲	۷/۶۹۸	۰/۸۶۴	کالبدی با سازه‌ای
۰/۸۵۵	۰/۰۰۰	۰/۱۲۱	۷/۶۷۲	۰/۹۳۰	کالبدی با کشاورزی
۰/۹۰۹	۰/۰۰۰	۰/۱۵۱	۷/۹۷۸	۱/۲۰۲	سازه‌ای با کشاورزی
۰/۸۶۵	۰/۰۰۰	۰/۱۶۸	۶/۶۵۷	۱/۱۲۱	آگاهی با اعتماد
۰/۲۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۲۸	۳/۸۵۸	۰/۴۹۳	آگاهی با امنیت
۰/۹۵۴	۰/۰۰۰	۰/۱۸۹	۷/۱۰۴	۱/۳۴۲	آگاهی با انسجام
۰/۳۹۵	۰/۰۰۰	۰/۱۱۹	۴/۰۸۳	۰/۴۸۷	آگاهی با تعامل
۰/۸۳۷	۰/۰۰۰	۰/۱۶۰	۶/۵۹۴	۱/۰۵۳	آگاهی با شبکه
۰/۹۲۷	۰/۰۰۰	۰/۲۰۶	۶/۶۷۰	۱/۳۷۳	آگاهی با مشارکت
۰/۹۲۳	۰/۰۰۰	۰/۱۸۶	۶/۹۱۵	۱/۲۸۴	آگاهی با نهاد
۰/۵۶۹	۰/۰۰۰	۰/۱۲۴	۵/۲۹۱	۰/۶۵۴	اعتماد با امنیت
۰/۸۵۰	۰/۰۰۰	۰/۱۵۱	۶/۱۰۰	۱/۰۲۵	اعتماد با انسجام
۰/۶۰۸	۰/۰۰۰	۰/۱۱۷	۵/۴۸۹	۰/۶۴۲	اعتماد با تعامل
۰/۸۴۶	۰/۰۰۰	۰/۱۳۷	۶/۶۴۶	۰/۹۱۲	اعتماد با شبکه
۰/۷۸۱	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۶/۲۵۳	۰/۹۹۲	اعتماد با مشارکت
۰/۸۱۴	۰/۰۰۰	۰/۱۴۷	۶/۵۸۸	۰/۹۷۱	اعتماد با نهاد
۰/۴۷۸	۰/۰۰۰	۰/۱۲۵	۴/۷۷۳	۰/۵۹۷	امنیت با انسجام

کیفیت زندگی

سرمایه اجتماعی

ادامه جدول ۶. ضرایب کوواریانس و همبستگی درونی ابعاد به تناسب هر مفهوم.

ضریب همبستگی	مقادیر کوواریانس			روابط متغیرهای نهان	سازه
	سطح معناداری	خطای استاندارد	نسبت بحرانی		
۰/۸۴۱	۰/۰۰۰	۰/۱۴۴	۶/۳۹۵	۰/۹۲۰	امنیت با تعامل
۰/۶۶۳	۰/۰۰۰	۰/۱۲۷	۵/۸۱۲	۰/۷۴۰	امنیت با شبکه
۰/۲۵۰	۰/۰۰۶	۰/۱۱۹	۲/۷۶۸	۰/۳۲۹	امنیت با مشارکت
۰/۴۲۷	۰/۰۰۰	۰/۱۲۱	۴/۳۶۳	۰/۵۲۷	امنیت با نهاد
۰/۵۴۷	۰/۰۰۰	۰/۱۲۰	۵/۲۱۹	۰/۶۲۷	انسجام با تعامل
۰/۸۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۴۷	۶/۸۹۴	۱/۰۱۶	انسجام با شبکه
۰/۸۵۶	۰/۰۰۰	۰/۱۲۷	۶/۶۵۶	۱/۱۸۱	انسجام با مشارکت
۰/۹۴۶	۰/۰۰۰	۰/۱۲۰	۷/۲۰۸	۱/۲۲۵	انسجام با نهاد
۰/۷۱۵	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲	۶/۰۲۴	۰/۷۳۴	تامل با شبکه
۰/۳۲۹	۰/۰۰۲	۰/۱۱۰	۳/۰۵۰	۰/۳۳۷	تامل با مشارکت
۰/۵۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۱۶	۴/۸۸۰	۰/۵۶۷	تامل با نهاد
۰/۸۰۲	۰/۰۰۰	۰/۱۵۶	۶/۳۴۹	۰/۹۸۹	شبکه با مشارکت
۰/۸۷۶	۰/۰۰۰	۰/۱۳۹	۶/۸۳۱	۱/۰۱۵	شبکه با نهاد
۰/۸۷۰	۰/۰۰۰	۰/۱۲۹	۶/۶۱۵	۱/۱۸۶	مشارکت با نهاد
۰/۹۴۳	۰/۰۰۰	۰/۱۵۲	۰/۱۰۲	۱/۲۳۰	پشتیبانی با آینده‌نگری
۰/۹۱۳	۰/۰۰۰	۰/۱۵۱	۸/۰۰۳	۱/۲۰۹	پشتیبانی با بازارشناسی
۰/۹۲۵	۰/۰۰۰	۰/۱۴۵	۷/۹۴۸	۱/۱۵۳	پشتیبانی با خودباوری
۰/۹۵۵	۰/۰۰۰	۰/۱۴۰	۸/۰۶۰	۱/۱۲۹	پشتیبانی با نوآوری
۰/۸۵۰	۰/۰۰۰	۰/۱۳۰	۷/۵۹۷	۰/۹۸۹	پشتیبانی با تجاری
۰/۹۵۶	۰/۰۰۰	۰/۱۴۶	۸/۰۸۷	۱/۱۷۷	پشتیبانی با دارایی
۰/۹۵۲	۰/۰۰۰	۰/۱۳۴	۸/۰۴۰	۱/۰۷۶	پشتیبانی با مهارت آزمایی
۰/۹۲۸	۰/۰۰۰	۰/۱۵۳	۸/۱۳۶	۱/۲۴۵	آینده‌نگری با بازارشناسی
۰/۹۴۱	۰/۰۰۰	۰/۱۴۷	۸/۰۸۰	۱/۱۸۸	آینده‌نگری با خودباوری
۰/۹۶۵	۰/۰۰۰	۰/۱۴۱	۸/۱۶۶	۱/۱۵۵	آینده‌نگری با نوآوری
۰/۸۵۹	۰/۰۰۰	۰/۱۲۳	۷/۶۹۵	۱/۰۱۳	آینده‌نگری با تجاری
۰/۹۸۴	۰/۰۰۰	۰/۱۴۸	۸/۲۶۶	۱/۲۲۵	آینده‌نگری با دارایی
۰/۹۲۵	۰/۰۰۰	۰/۱۳۲	۷/۹۸۳	۱/۰۵۷	آینده‌نگری با مهارت آزمایی
۰/۹۲۹	۰/۰۰۰	۰/۱۵۲	۸/۲۸۲	۱/۲۵۶	بازارشناسی با خودباوری
۰/۹۱۶	۰/۰۰۰	۰/۱۳۹	۷/۹۸۶	۱/۱۱۳	بازارشناسی با نوآوری
۰/۸۶۴	۰/۰۰۰	۰/۱۳۳	۷/۷۵۳	۱/۰۳۵	بازارشناسی با تجاری
۰/۹۳۴	۰/۰۰۰	۰/۱۴۶	۸/۰۹۱	۱/۱۸۲	بازارشناسی با دارایی
۰/۸۹۹	۰/۰۰۰	۰/۱۳۲	۷/۹۰۴	۱/۰۴۵	بازارشناسی با مهارت آزمایی
۰/۹۲۹	۰/۰۰۰	۰/۱۳۴	۷/۹۳۹	۱/۰۶۳	خودباوری با نوآوری
۰/۸۹۰	۰/۰۰۰	۰/۱۲۹	۷/۷۷۶	۱/۰۰۳	خودباوری با تجاری
۰/۹۸۴	۰/۰۰۰	۰/۱۴۱	۸/۰۴۲	۱/۱۳۰	خودباوری با دارایی

سرمایه اجتماعی

کارآفرینی روستایی

ادامه جدول ۶. ضرایب کوواریانس و همبستگی درونی ابعاد به تناسب هر مفهوم.

سازه	روابط متغیرهای نهان	مقادیر کوواریانس			ضریب همبستگی
		آماره کوواریانس	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	
کارآفرینی روستایی	خودباوری	با مهارت آزمایی	۱/۰۰۳	۷/۸۷۹	۰/۱۳۷
	نوآوری	با تجاری	۰/۹۲۱	۷/۶۳۰	۰/۱۳۱
	نوآوری	با دارایی	۱/۰۸۹	۸/۰۹۱	۰/۱۳۵
	نوآوری	با مهارت آزمایی	۰/۹۶۱	۷/۹۰۴	۰/۱۲۲
	تجاری	با دارایی	۰/۹۶۹	۷/۶۹۲	۰/۱۲۶
	تجاری	با مهارت آزمایی	۰/۸۶۰	۷/۵۲۷	۰/۱۱۴
	دارایی	با مهارت آزمایی	۱/۰۲۱	۸/۰۰۷	۰/۱۲۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

کیفیت زندگی، مقداری پایین‌تر از سه و برای سازه‌های سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی مقداری در دامنه سه تا پنج را نمایان می‌سازد، که این مقادیر باتوجه به ملاک مورد انتظار به ترتیب بیانگر برآزش مطلوب و قابل قبول مدل اندازه‌گیری تحقیق است. کلیه سازه‌ها در دو شاخص برآزش مطلق همچون نیکویی برآزش و نیکویی نظیر برآزش تعدیل‌یافته و نیز سه شاخص برآزش تطبیقی نظیر برآزش افزایشی، برآزش تطبیقی و نرمال برآزندگی مقادیری بالاتر از ۰/۹۰ را کسب نمودند که باتوجه به ملاک مورد انتظار، برآزش مدل اندازه‌گیری مطلوب ارزیابی شد. همچنین، در این پژوهش برای برآزش مقتصد از چهار شاخص استفاده شد. در شاخص اول که به برآزش تطبیقی مقتصد اشاره می‌کند، مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی مقداری کمتر از ۰/۹۰ و برای سازه سرمایه اجتماعی مقداری بالاتر از ۰/۹۰ احراز شد که این مقادیر باتوجه به ملاک پیشنهادشده به ترتیب مبین برآزش مطلوب و قابل قبول مدل اندازه‌گیری است. در شاخص دوم که به نسبت صرفه‌جویی اشاره می‌کند، تمامی مقادیر سازه‌ها در دامنه ملاک مورد انتظار یعنی بین صفر و یک قرار دارند که این نسبت، برآزش مطلوب مدل اندازه‌گیری را منعکس کرد. در دو شاخص میانگین مربعات خطای برآورد و ریشه میانگین مربعات باقیمانده، مقادیر سازه‌ها در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ قرار داشته که در این شاخص‌ها، برآزش قابل قبول مدل اندازه‌گیری احراز شد. در مجموع، شاخص‌های نام‌برده در جدول، اعتبار و برآزش مطلوب و یا قابل قبول مدل اندازه‌گیری را با داده‌های گردآوری شده تأیید کرده و لذا، زمینه برای تدوین مدل اصلی تحقیق فراهم آمده است.

تبیین مدل ساختاری پژوهش

پس از برآزش مدل اندازه‌گیری و اطمینان از مناسبت مقیاس‌ها برای تعریف مفاهیم، جهت بررسی روابط بین سازه‌های مدل و نیز آزمون فرضیات تحقیق به نتایج بخش ساختاری مدل مراجعه

طبق جدول شماره ۶، آماره کوواریانس برای تمامی روابط زوجی میان ابعاد در هر مفهوم مثبت گزارش شده است. مقادیر مثبت در این آماره مبین وجود ارتباط مستقیم بین دو متغیر است. مضاف بر این، سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ برای کلیه روابط زوجی ابعاد باتوجه به نمونه بزرگ انتخابی، اطمینان واقعی بودن روابط مزبور را تصدیق می‌کند. از نظر جهت، میزان و شدت روابط ابعاد، بزرگی ضرایب همبستگی یا کوواریانس استاندارد برای اکثر روابط زوجی به نسبت بالایی اشاره دارد. به شکل کلی، در سازه کیفیت زندگی این ضریب برای تمامی روابط ابعاد بالای ۰/۸۵۰ به دست آمد. در مفهوم سرمایه اجتماعی به استثنای هفت رابطه قرار گرفته در بین دامنه ۰/۲۴۵ تا ۰/۵۵۰، سایر روابط نیز مقادیر بالایی را کسب کردند. در سازه کارآفرینی روستایی کلیه روابط ابعاد، ضریبی بالاتر از ۰/۸۴۰ را نشان داد. به طور تفصیلی، برای مفهوم کیفیت زندگی بیشترین میزان رابطه بین متغیرهای اجتماعی و اقتصادی با ضریب ۰/۹۵۹ و کمترین میزان رابطه میان دو متغیر کالبدی و کشاورزی با مقدار ۰/۸۵۵ تعیین شد. در سازه سرمایه اجتماعی بالاترین شدت رابطه میان دو بعد آگاهی و انسجام با ضریب ۰/۹۵۴ و پایین‌ترین شدت رابطه بین ابعاد امنیت و مشارکت با مقدار ۰/۲۵۰ نیز گزارش شد. در مفهوم کارآفرینی روستایی بیشترین میزان رابطه بین دو متغیر دارایی و آینده‌نگری با ضریب ۰/۹۸۴ و کمترین میزان رابطه میان متغیرهای تجاری و مهارت آزمایی با مقدار ۰/۸۴۲ مشخص گردید.

برای خروجی نهایی از تبیین مدل اندازه‌گیری، اعتبار معرف‌های سنجش کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی از طریق ده شاخص برآزش مدل بررسی شد. در حقیقت این بخش، مطلوبیت برآزش مدل اندازه‌گیری را با مقادیر سازه‌ها و ملاک‌های مورد انتظار می‌سنجد. جدول شماره ۷، مقادیر بعضی از مهم‌ترین شاخص‌های نیکویی برآزش به تفکیک مفاهیم را همراه با مقادیر معیار یا مورد انتظار برای تصمیم‌گیری نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، شاخص کای اسکوتر بهنجارشده در سازه

چنانچه مشاهده می‌شود، شاخص کای اسکور بهنجارشده برای کلیه روابط زوجی میان مفاهیم مقداری در دامنه سه تا پنج را نشان می‌دهد، که این مقدار باتوجه به ملاک مورد انتظار، مبین برآزش قابل قبول مدل ساختاری تحقیق است. کلیه روابط زوجی سازه‌ها برای چهار شاخص نیکویی برآزش، نیکویی برآزش تعدیل‌شده، برآزش افزایشی و نرمال برآزندگی مقادیری بالاتر از ۰/۹۰ را به دست آوردند که از نظر ملاک مورد انتظار، برآزش مدل ساختاری مطلوب ارزیابی شد. همچنین، همه روابط زوجی سازه‌ها در دو شاخص برآزش تطبیقی و برآزش تطبیقی مقتصد، مقادیری در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ را نشان دادند که این مقادیر به تناسب ملاک مورد انتظار، برآزش قابل قبول مدل ساختاری را احراز کرد. شاخص نسبت صرفه‌جویی، تمامی مقادیر روابط زوجی سازه‌ها را در دامنه ملاک پیشنهادشده یعنی بین صفر و یک نشان داد که این نسبت برآزش مطلوب مدل ساختاری را بیان می‌دارد. در دو شاخص میانگین مربعات خطای برآورد و ریشه میانگین مربعات باقیمانده، مقادیر روابط زوجی میان مفاهیم در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ واقع شده‌اند که این مقادیر، برآزش قابل قبول مدل ساختاری را بیان می‌کند. در مجموع، میزان تطابق مدل ساختاری روابط زوجی میان سازه‌های سه‌گانه پژوهش با شاخص‌های برآزندگی، در حد مطلوب و یا قابل قبول گزارش شد.

شد. ضریب مسیر یا بتا، آماره تی، ضریب تعیین، واریانس تبیین‌شده و سطح معناداری به نسبت روابط زوجی مفاهیم در جدول شماره ۸ آمده است. یافته‌ها نشان داد، روابط بین سازه‌های پژوهش با مقدار تی بزرگ‌تر از ۲/۵۸ معنادار و مستقیم هستند. همچنین، برای هر کدام از سه پرسش یا فرضیه نخست مطرح‌شده در تحقیق، سطح معناداری کمتر از میزان خطای مفروض ۰/۰۵ گزارش شد. مضاف بر این، بالاترین میزان تبیین واریانس با مقدار ۰/۵۷۸ در رابطه بین کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی و نیز پایین‌ترین میزان با مقدار ۰/۴۴۵ در رابطه کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی به دست آمد. بیشترین سهم روابط میان مفاهیم مربوط به حلقه کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی با ضریب بتا یا مسیر ۰/۹۴۹ و کمترین سهم از روابط سازه‌ها متعلق به حلقه کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی با ضریب مسیر ۰/۸۷۵ است. از آنجاکه ضرایب تعیین کلیه روابط در دامنه ۰/۳۳ تا ۰/۶۷ واقع بوده، این شاخص متوسط ارزیابی شد.

در ادامه این بخش، ارزیابی برآزش نیکویی مدل ساختاری روابط زوجی میان مفاهیم انجام گرفت. جدول شماره ۹، مقادیر بعضی از مهم‌ترین شاخص‌های نیکویی برآزش به تفکیک روابط بین سازه‌ها را همراه با مقادیر معیار برای تصمیم‌گیری نشان می‌دهد.

جدول ۷. نتایج میزان تطابق مدل اندازه‌گیری با شاخص‌های برآزندگی.

شاخص	معادل	مقادیر معیار		مقادیر مفاهیم پژوهش	
		مناسب	قابل قبول	SC	RE
CMIN / DF	کای اسکور بهنجارشده	≤ 3	۳-۵	۲/۶۷۸	۳/۱۰۵
GFI	نیکویی برآزش	≥ 0.900	-	۰/۹۵۶	۰/۹۴۸
AGFI	نیکویی برآزش تعدیل‌شده	≥ 0.900	-	۰/۹۵۰	۰/۹۳۲
IFI	برآزش افزایشی	≥ 0.900	-	۰/۹۲۲	۰/۹۳۴
CFI	برآزش تطبیقی	≥ 0.900	۰/۸۰۰ - ۰/۹۰۰	۰/۹۲۴	۰/۹۰۶
NFI	نرمال برآزندگی	≥ 0.900	-	۰/۹۱۸	۰/۹۲۱
PCFI	برآزش تطبیقی مقتصد	≥ 0.900	۰/۸۰۰ - ۰/۹۰۰	۰/۹۱۵	۰/۹۰۴
PRATIO	نسبت صرفه‌جویی	۰-۱	-	۰/۹۶۹	۰/۹۷۳
RMSEA	میانگین مربعات خطای برآورد	≤ 0.050	۰/۰۵۰ - ۰/۰۸۰	۰/۰۵۸	۰/۰۷۲
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقیمانده	≤ 0.050	۰/۰۵۰ - ۰/۰۸۰	۰/۰۳۳	۰/۰۴۶

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۸. نتایج آزمون مدل ساختاری پژوهش.

روابط سازه‌ها	ضریب مسیر	آماره تی	ضریب تعیین	واریانس تبیین شده	سطح معناداری	نتیجه
کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی	۰/۹۴۹	۸/۱۰۳	۰/۵۸۴	۰/۵۷۸	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی	۰/۸۷۵	۷/۶۷۵	۰/۴۴۸	۰/۴۴۵	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی	۰/۸۸۶	۷/۷۵۱	۰/۵۹۰	۰/۴۹۸	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۹. نتایج میزان تطابق مدل ساختاری با شاخص‌های برازندگی.

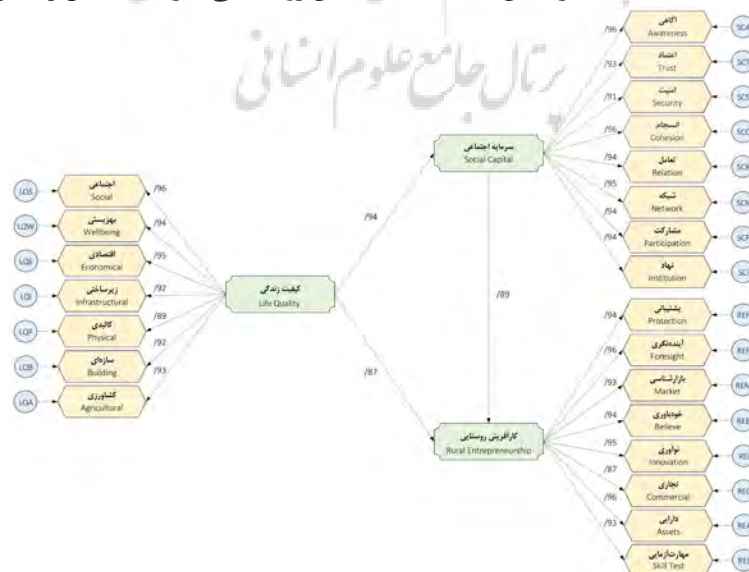
شاخص	معادل	مقادیر معیار		مقادیر روابط میان مفاهیم پژوهش		
		مناسب	قابل قبول	LQ = SC	LQ = RE	SC = RE
CMIN / DF	کای اسکوتر بهنجار شده	< 3	۳ - ۵	۳/۴۲۵	۳/۲۳۱	۴/۱۶۶
GFI	نیکویی برازش	> 0.900	-	۰/۹۶۳	۰/۹۴۲	۰/۹۷۸
AGFI	نیکویی برازش تعدیل شده	> 0.900	-	۰/۹۴۵	۰/۹۳۳	۰/۹۵۷
IFI	برازش افزایشی	≥ 0.900	-	۰/۹۴۰	۰/۹۵۲	۰/۹۴۶
CFI	برازش تطبیقی	≥ 0.900	۰/۸۰۰ - ۰/۹۰۰	۰/۸۹۸	۰/۸۹۹	۰/۸۹۲
NFI	نرمال برازندگی	≥ 0.900	-	۰/۹۱۲	۰/۹۱۶	۰/۹۲۹
PCFI	برازش تطبیقی مقتصد	≥ 0.900	۰/۸۰۰ - ۰/۹۰۰	۰/۸۹۳	۰/۸۹۸	۰/۸۸۷
PRATIO	نسبت صرفه‌جویی	۰ - ۱	-	۰/۹۵۹	۰/۹۵۴	۰/۹۶۲
RMSEA	میانگین مربعات خطای برآورد	≤ 0.050	۰/۰۵۰ - ۰/۰۸۰	۰/۰۷۶	۰/۰۷۵	۰/۰۷۸
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقیمانده	≤ 0.050	۰/۰۵۰ - ۰/۰۸۰	۰/۰۵۹	۰/۰۵۴	۰/۰۶۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

این میزان باتوجه به ملاک مورد انتظار حاکی از برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری در این شاخص‌ها است. روابط کلی سازه‌ها در شاخص نسبت صرفه‌جویی، مقداری در دامنه ملاک پیشنهاد شده را نشان داده که این نسبت نشان از برازش مطلوب مدل نهایی ساختاری در این شاخص است. در شاخص‌های میانگین مربعات خطای برآورد و نیز ریشه میانگین مربعات باقیمانده، مقادیر روابط کلی مفاهیم در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ قرار گرفته‌اند که این میزان، برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری را نشان می‌دهد. بدین ترتیب، میزان تطابق مدل نهایی ساختاری در روابط کلی مفاهیم پژوهش با شاخص‌های برازندگی، در حد مطلوب و یا قابل قبول ارزیابی گردید. تصویر شماره ۲، مدل نهایی ساختاری میان روابط کلی سازه‌های تحقیق را نشان می‌دهد.

در خروجی نهایی تبیین مدل ساختاری، ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری کلیت روابط مفاهیم پژوهش پیگیری شد. همان‌طور که در ستون آخر مشاهده می‌شود، در شاخص کای اسکوتر بهنجار شده، روابط کلی بین مفاهیم مقداری برابر ۴/۲۵۶ را نشان داد که باتوجه به دامنه ملاک مورد انتظار، گویای برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری در این شاخص است. به‌علاوه، روابط کلی مفاهیم در شاخص‌های نیکویی برازش، نیکویی برازش تعدیل‌یافته، برازش افزایشی و نرمال برازندگی، مقادیری بالاتر از ۰/۹۰ را نشان دادند که باتوجه به ملاک مورد انتظار، برازش مدل نهایی ساختاری در این شاخص‌ها مطلوب ارزیابی شد. در دو شاخص برازش تطبیقی و برازش تطبیقی مقتصد نیز روابط کلی مفاهیم مقداری در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ را نشان دادند که

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. مدل ساختاری روابط میان سازه‌های پژوهش. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

تحلیل فضایی روابط میان مفاهیم پژوهش

بین صفر و یک را دارا بوده و برای گسترش یا محدودسازی دامنه ضریب رابطه خاکستری را مشخص می‌کند. همچنین، طبق تابع ۵ می‌توان به برآورد درجه رابطه یا همبستگی خاکستری برای هر یک از گزینه‌ها یا روستاها اقدام نمود. البته، در بسیاری از موارد جهت ارزیابی دقیق‌تر ماتریس تصمیم با استفاده از تکنیک تحلیل رابطه خاکستری به تعیین اوزان هر یک از معیارها یا روابط زوجی مفاهیم پرداخته و سپس نسبت به رتبه‌بندی داده‌ها اقدام می‌شود. در این پژوهش، اوزان روابط زوجی سازه‌ها از طریق ضریب مسیر به دست آمد (جدول شماره ۸). در این حالت همان‌طور که در جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد، پس از محاسبه ضریب رابطه خاکستری و اوزان هر یک از روابط زوجی مفاهیم طبق تابع شماره ۶ نسبت به محاسبه مجموع ضرایب توزین شده یا درجه همبستگی خاکستری و رتبه‌بندی گزینه‌ها یا نواحی روستایی شهرستان دزفول اقدام شد.

در گام بعد، جهت نمایش فضایی روابط زوجی و کلی مفاهیم از سیستم اطلاعات جغرافیایی استفاده به عمل می‌آید. در این بخش، نخست با اتکا بر داده‌های ماتریس تصمیم‌گیری که پیشتر طبقه تشکیل آن بیان شد، نسبت به تهیه نقشه‌های وضعیت روستاهای شهرستان دزفول از نظر روابط زوجی سازه‌ها اقدام می‌شود. سپس، بر مبنای نتایج جدول شماره ۱۰ که درجه رابطه خاکستری وزین در هر یک از گزینه‌ها را نشان می‌دهد، به توصیف فضایی وضعیت روستاهای شهرستان از لحاظ روابط کلی مفاهیم پرداخته می‌شود. پس از تهیه لایه تحلیل خاکستری روابط کلی مفاهیم تحقیق، به منظور تدقیق در تحلیل فضایی نتایج، اقدام به استخراج لایه فازی حاصل از همپوشانی نقشه‌های روابط زوجی میان سازه‌ها می‌گردد.

در این بخش برای تحلیل فضایی روابط میان سازه‌های تحقیق، ابتدا از روش تحلیل رابطه خاکستری^{۱۹}، به‌منظور تعیین وضعیت مناطق روستایی شهرستان دزفول از نظر روابط زوجی بین مفاهیم استفاده شد. روش مزبور قادر است، شاخص‌ها یا روابط زوجی را با یکدیگر ترکیب نموده و یک رابطه جدید یا کلی برای هر گزینه یا روستاها ایجاد کند. در این حالت، با مقایسه گزینه‌های مختلف بر مبنای شاخص یا رابطه کلی محاسبه‌شده، بهترین گزینه انتخاب می‌شود. همانند سایر روش‌های تصمیم‌گیری برای محاسبه ضریب همبستگی خاکستری، لازم است تناسب به تهیه ماتریس تصمیم اقدام نمود. درایه‌های این ماتریس، حاصل آمده از میانگین نظرات پاسخ‌دهندگان به تفکیک ابعاد سازه‌ها، تعیین متوسط هر مفهوم از این میانگین‌ها و در نتیجه به دست آوردن مضرب متوسط سازه‌های زوجی است. با طی این پروسه برای تشکیل ماتریس تصمیم، طبق تابع شماره ۱، باید به نرمال‌سازی ماتریس نام‌برده پرداخته شود. به دنبال تهیه ماتریس نرمال، یک ردیف مرجع مستخرج از بزرگ‌ترین مقادیر درایه‌ها در ستون‌ها طبق تابع شماره ۲ ایجاد شده، تا از این طریق به محاسبه اختلاف مقادیر ماتریس نرمال در ستون‌ها نسبت به مقادیر متناظر آن‌ها در ردیف مرجع و نیز تشکیل ماتریس میزان انحراف توالی طبق تابع شماره ۳ اقدام کرد. با تهیه ماتریس مذکور، می‌توان به محاسبه ضریب و درجه رابطه خاکستری مبادرت نمود. ضریب رابطه خاکستری که با تابع شماره ۴ محاسبه شده، نزدیکی درایه‌های ماتریس میزان انحراف توالی به بیشترین مقدار ستون در این ماتریس را نشان می‌دهد. در این تابع، ضریب تمایز است و نوسانی

19. Grey Relational Analysis (GRA)

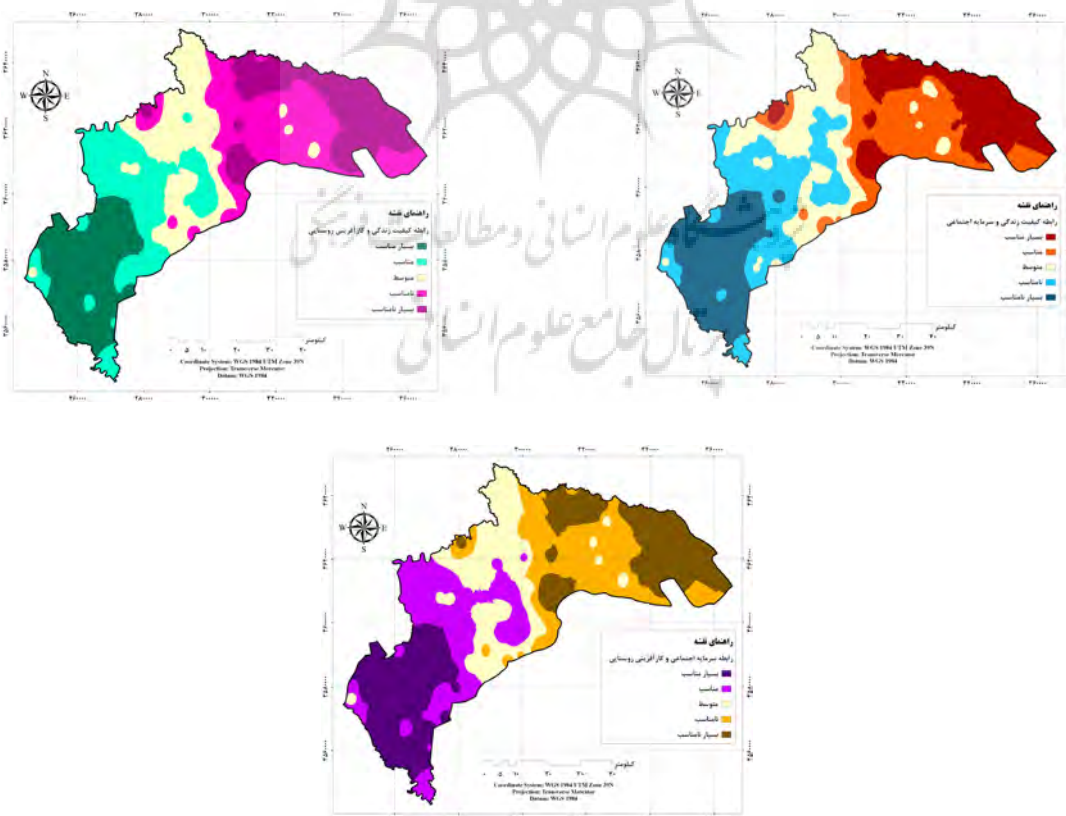
جدول ۱۰. توابع الگوریتم تکنیک تحلیل رابطه خاکستری.

عنوان	الگوریتم	تابع
تابع (۱)	استانداردسازی فازی ماتریس تصمیم‌گیری	$x_i^*(k) = \frac{x_i(k) - \min_{x_i}(k)}{\max_{x_i}(k) - \min_{x_i}(k)}$
تابع (۲)	استخراج ردیف مرجع از بزرگ‌ترین مقادیر درایه‌های ماتریس استاندارد در هر ستون	$x^* \{x^*(1), x^*(1), x^*(1), \dots, x^*(j)\}$
تابع (۳)	محاسبه اختلاف مقادیر ماتریس استاندارد از مقادیر ردیف مرجع و تعیین میزان انحراف توالی	$\Delta_{oi}(k) = x^*(k) - x_i^*(k) $
تابع (۴)	محاسبه ضریب رابطه خاکستری	$\xi_i(k) = \frac{\Delta_{\min} - \xi_i \Delta_{\max}}{\Delta_{oi}(k) - \xi_i \Delta_{\max}}$
تابع (۵)	برآورد درجه همبستگی خاکستری و رتبه‌بندی گزینه‌ها	$\tilde{a}_i = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n \xi_i(k)$
تابع (۶)	محاسبه درجه همبستگی خاکستری وزین و رتبه‌بندی نهایی گزینه‌ها	$\tilde{a}_i = \sum_{j=1}^n [w(j) * \xi_i(j)]$

روستا یا ۲۷/۲۱ درصد شهرستان نیز از وضعیت بسیار نامناسب برخوردار هستند.

در تصویر شماره ۴ ملاحظه می‌شود، از مجموع روستاهای هدف شهرستان دزفول در روابط کلی میان سازه‌های سه‌گانه پژوهش بر مبنای تکنیک تحلیل همبستگی خاکستری، تعداد پانزده روستا یا ۱۰/۲۰ درصد شهرستان از موقعیت بسیار مناسب، حدود بیست و هفت روستا یا ۱۸/۳۷ درصد منطقه از وضعیت مناسب، تعداد سی و پنج روستا یا ۲۳/۸۱ درصد شهرستان از موقعیت متوسط، حدود بیست و شش روستا یا ۱۷/۶۹ درصد منطقه از وضعیت نامناسب و تعداد چهار و چهار روستا یا ۲۹/۹۳ درصد شهرستان از موقعیت بسیار نامناسب برخوردار هستند. همچنین، از کل روستاهای هدف شهرستان در روابط کلی مفاهیم بر پایه روش فازی، تعداد چهارده روستا یا ۹/۵۲ درصد منطقه از وضعیت بسیار مناسب، حدود شش روستا یا ۴/۰۸ درصد شهرستان از موقعیت مناسب، تعداد بیست و دو روستا یا ۱۴/۹۷ درصد منطقه از وضعیت متوسط، حدود سی و پنج روستا یا ۲۳/۸۱ درصد شهرستان از موقعیت نامناسب و تعداد هفتاد روستا یا ۴۷/۴۲ درصد منطقه نیز از وضعیت بسیار نامناسب برخوردار هستند. بر اساس جدول شماره ۱۱، روستاهای اسلام‌آباد و کدمه با درجه همبستگی خاکستری ۰/۵۲۱ و ۰/۱۷ به ترتیب رتبه‌های اول و آخر را در جریان روابط کلی مفاهیم به دست آوردند.

در تصویر شماره ۳ مشاهده می‌شود، از کلیه روستاهای هدف در رابطه زوجی بین مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی، تعداد سی روستا یا ۲۰/۴۱ درصد منطقه از وضعیت بسیار مناسب، تعداد سی و یک روستا یا ۲۱/۰۹ درصد شهرستان از موقعیت مناسب، حدود سی و دو روستا یا ۲۱/۷۷ درصد منطقه از وضعیت متوسط، تعداد هجده روستا یا ۱۲/۲۴ شهرستان از موقعیت نامناسب و نیز حدود سی و شش روستا یا ۲۴/۴۹ درصد منطقه از وضعیت بسیار نامناسب برخوردار هستند. در رابطه زوجی مفاهیم کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی از کلیه روستاهای هدف، تعداد سی روستا یا ۲۰/۴۱ درصد منطقه از موقعیت بسیار مناسب، حدود سی و شش روستا یا ۲۴/۴۹ درصد شهرستان از وضعیت مناسب، تعداد بیست و هشت روستا یا ۱۹/۰۵ درصد منطقه از موقعیت متوسط، حدود نوزده روستا یا ۱۲/۹۳ درصد شهرستان از وضعیت نامناسب و نیز تعداد ۳۴ روستا یا ۲۳/۱۳ درصد منطقه از موقعیت بسیار نامناسب برخوردار هستند. در رابطه زوجی بین سازه‌های سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی تعداد سی و دو روستا یا ۲۱/۷۷ درصد منطقه از وضعیت بسیار مناسب، حدود سی و دو روستا یا ۲۱/۷۷ درصد منطقه از موقعیت نامناسب، حدود بیست و هفت روستا یا ۱۸/۳۷ درصد شهرستان از وضعیت متوسط، تعداد شانزده روستا یا ۱۰/۸۸ درصد منطقه از موقعیت نامناسب و حدود چهل

جدول ۱۱. رتبه‌بندی روستاهای هدف در روابط کلی میان سازه‌های پژوهش.

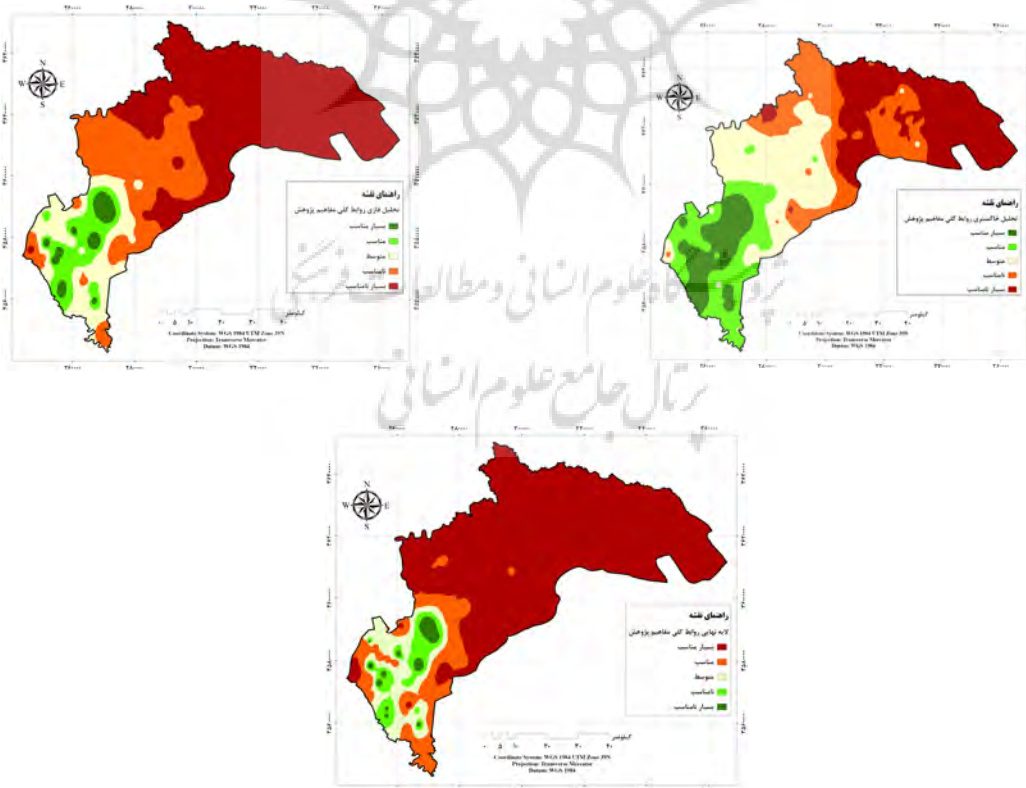
رتبه	روستا	رتبه	روستا	رتبه	روستا	رتبه	روستا
۴۲	ابوالحسن	۰/۳۰۹	شوهان علیا	۸۲	۰/۲۱۳	۴۰	تودو
۷۹	ایید	۰/۲۱۵	شوی	۱۰۴	۰/۱۳۴	۴۷	توهمد
۲۸	احمدآباد	۰/۳۴۳	شهید بهشتی	۴۱	۰/۳۱۱	۲۵	چاته
۱۳	احمدفداله عمران	۰/۴۵۲	شهید کریمی	۱۱۲	۰/۱۲۲	۸۸	جاستان پاره
۱۸	ازنک علیا	۰/۳۷۹	شهید مطهری	۱۲۲	۰/۰۹۰	۴۵	چال تاک بالا
۴	اسلام‌آباد	۰/۵۱۰	شهید منتظری	۹۸	۰/۱۶۰	۱	چال روگه
۸	اشگفت خرما	۰/۴۹۰	شیرین‌آب	۷۴	۰/۲۲۱	۵۷	چال قاسم
۳۴	المهدی	۰/۳۲۵	عباس‌آباد اشرفی	۱۴۱	۰/۰۲۸	۲	چال کنار
۵۱	امیرالمومنین	۰/۲۸۵	عباس‌آباد فخرایی	۸۶	۲۱۱۰	۱۰	چشمه‌شیرین
۱۴	انجیرک	۰/۴۵۱	عدالت	۲۴	۰/۳۵۰	۹	چغاسرخ
۹۶	انقلاب	۰/۱۷۶	علی‌عرب	۶۹	۰/۲۳۱	۱۱	چگاه
۳۱	اودلو	۰/۳۳۴	فضیلی	۱۲۳	۰/۰۸۷	۱۴۲	چلون
۷۰	ایسپره	۰/۲۲۸	فیروزآباد	۱۴۴	۰/۰۲۱	۵۶	چم چولیان
۱۱۹	آب‌بید سربو	۰/۱۰۵	فیلاب	۵۹	۰/۲۶۷	۹۲	چمبره
۳۸	آب‌سوراخ	۰/۳۲۰	قلعه طوق	۷۲	۰/۲۲۳	۱۲۶	حاج‌سالار
۴۹	آب‌سیلا	۰/۲۸۶	قلعه‌نو شمس‌آباد	۷۳	۰/۲۲۱	۱۰۷	خرمیزان
۱۱۳	آب‌هرزله	۰/۱۲۱	کارنج	۵۵	۰/۲۸۱	۱۰۳	خوزینه باقر
۱۴۷	بازارگه	۰/۰۱۷	کلمه	۶	۰/۵۰۷	۴۳	خیبر
۴۸	باغچه‌بان	۰/۲۸۷	کویته	۱۱۸	۰/۱۰۵	۳۹	دارزرد
۳۰	برآفتاب علیا	۰/۳۳۵	کوثر	۶۸	۰/۳۳۵	۸۴	دارک
۱۰۸	برآفتاب مرزی	۰/۱۲۳	کول تاک دورک	۱۰۹	۰/۱۲۲	۶۷	دارمدی
۱۴۳	بردشمشیر	۰/۰۲۵	کول ترک	۸۰	۰/۲۱۴	۱۱۰	داسمورت
۶۵	بردمرداما	۰/۲۴۶	کول سیرا	۱۴۵	۰/۰۲۰	۱۳۳	دره بهزاد
۲۰	بردوریه	۰/۳۶۲	کهنک	۷۵	۰/۲۱۹	۱۲۱	دره‌ابینه
۱۳۵	بزاب	۰/۰۳۵	گامفل بالا	۱۳۰	۰/۰۸۳	۱۰۱	دره‌خشک حاتموند
۲۶	بلادیه	۰/۳۴۷	گاو‌میر	۱۱۷	۰/۱۰۵	۱۲	دشت گرگان
۲۳	بلو	۰/۳۵۱	گاو‌میش‌آباد شرقی	۷۷	۰/۲۱۶	۹۹	دله‌چنار
۸۶	بندبال بالا	۰/۱۹۷	گچستان	۱۲۸	۰/۰۸۴	۲۷	دلیپادیگوله
۱۳۹	بندچولی	۰/۰۳۱	گرکندی	۱۳۴	۰/۰۴۰	۱۳۱	دمزنون
۱۲۴	بنوارحسین	۰/۰۸۷	گل‌گنجان	۵۴	۰/۲۸۲	۲۱	دهگاه تپی
۴۶	بنوارشامی	۰/۲۸۹	گوشه	۱۱۵	۰/۱۱۳	۳۶	دیکودارخلک
۱۲۷	بنوت بالا	۰/۰۸۴	گویکنون	۸۳	۰/۲۱۲	۳۵	دین‌راک
۹۳	بنه حاجات	۰/۱۸۸	لیاب	۷۱	۰/۲۲۷	۳۷	دیونی
۹۰	بنه حسین کلولی	۰/۱۹۶	لب‌سفید علیا	۶۱	۰/۲۶۰	۱۵	رزگه
۱۱۱	بنه میرزا	۰/۱۲۲	لطف‌آباد	۹۵	۰/۱۸۰	۵۰	زاویه مشعلی
۷۸	بهروزی	۰/۲۱۵	لیوس	۸۱	۰/۲۱۴	۳۲	زوره سالندکوه

ادامه جدول ۱۱. رتبه‌بندی روستاهای هدف در روابط کلی میان سازه‌های پژوهش.

رتبه	روستا	رتبه	روستا	رتبه	روستا	رتبه	روستا
۷۶	۰/۲۱۷	۵۸	مازه پاریاب	۴۴	۰/۲۶۹	۳۴	بیشه‌بزان
۱۴۶	۰/۰۱۸	۱۲۵	مازه‌قلا	۶۰	۰/۰۸۶	۶۰	پامنار
۱۰۶	۰/۱۳۱	۶۶	ماشکار	۱۰۲	۰/۲۴۱	۱۰۲	پایتخت شامحمد
۲۲	۰/۳۵۷	۱۱۶	ماه‌وربرنجی سفلی	۶۴	۰/۱۰۹	۶۴	پایقلعه
۵	۰/۵۰۹	۹۷	محمدرنجی جعفر	۹۴	۰/۱۷۵	۹۴	پایکوه‌ملاح
۱۳۸	۰/۰۲۳	۳	مرنگل	۱۲۹	۰/۵۱۲	۱۲۹	پلو
۹۱	۰/۱۹۳	۱۲۰	ممیلی	۱۳۷	۰/۰۹۷	۱۳۷	پهنه کرگاو
۷	۰/۵۰۲	۱۶	مهاجرین	۵۲	۰/۳۸۸	۵۲	پیروزی
۸۷	۰/۲۱۰	۲۹	میلان	۱۳۲	۰/۳۴۲	۱۳۲	ترک‌پیکه
۱۳۶	۰/۰۳۴	۸۵	نودر	۱۰۰	۰/۲۱۱	۱۰۰	تلملا
۱۰۵	۰/۱۳۲	۱۱۴	نورآباد	۱۴۰	۰/۱۱۴	۱۴۰	تتباکوکار
۳۳	۰/۳۲۵	۱۹	نهدت‌آباد	۶۲	۰/۳۲۲	۶۲	توت سفلی
۱۷	۰/۳۸۳	۶۳	وحدت	۵۳	۰/۲۵۶	۵۳	توت علیا

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. پهنه‌بندی روستاهای شهرستان دزفول از نظر روابط کلی مفاهیم پژوهش. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

مناطق روستایی به‌مثابه سلول‌های بنیادی و سنگ پی در نظام اجتماعی و اقتصادی هر کشور جهت توسعه نیازمند بهبود کیفیت زندگی افشار آسیب‌پذیر جامعه محلی، تسهیل کارایی و سازمان‌یابی مناسب کنش‌های روستایی از طریق تقویت سرمایه اجتماعی و نیز تواناسازی روستائیان با ایجاد فرصت‌های متنوع در اشتغال و درآمد و بهره‌برداری مطلوب از برودادهای کارآفرینی است. مطالعه حاضر، با هدف تحلیل روابط فضایی بین سازه‌های سه‌گانه کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی در شهرستان دزفول انجام گرفت. در راستای دسترسی به این هدف، چهار پرسش مطرح شد و برای هر کدام از مفاهیم، ابعاد با گویه‌های مربوطه تعریف گردید.

با تنظیم سؤالات در پرسش‌نامه و نیز تکمیل توسط مجموعه‌ای از سرپرستان خانوار روستاهای هدف شهرستان، به بررسی روایی و پایایی تحقیق پرداخته شد. در روایی سازه هم‌گرا ضرایب معناداری آماره تی برای کلیه بارهای عاملی مقدار بالاتر از ۵/۴۳ با اطمینان ۹۹ درصد معناداری را نشان داد. تمامی مقادیر بارهای عاملی ابعاد در سازه‌ها بالاتر از ۰/۵۰ معین شد. برای مفاهیم تحقیق، میانگین واریانس استخراجی بیشتر از مقدار ۰/۵۰ به دست آمد که از معیار پایایی ترکیبی آن‌ها کوچک‌تر است. به طوری که ۰/۷۵ سهم کیفیت زندگی، ۰/۷۱ سهم سرمایه اجتماعی و نیز ۰/۸۶ سهم کارآفرینی روستایی بود. بنابراین، روایی هم‌گرای مفاهیم مدل مورد تأیید واقع گردید. در روایی سازه واگرا، آزمون نسبت چندخصیصه نقطه برش مطلوب برای کلیه خصیصه‌های بررسی سازه‌ها را پایین‌تر از مقدار ۰/۹۰ اندازه‌گیری کرد. از جهتی که مقدار ۰/۷۰ به نسبت خصیصه بررسی مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی، مقدار ۰/۴۸ در خصیصه مطالعه سازه‌های کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی و مقدار ۰/۵۴ به تناسب خصیصه بررسی مفاهیم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی به دست آمد. به این دلیل، روایی واگرا در تمامی مفاهیم پژوهش مناسب ارزیابی شد. میزان پایایی با ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تعیین شد. این آماره‌ها به نسبت تمامی ابعاد مفاهیم مقدار ۰/۹۹ را نشان داد که گویای میزان سازگاری درونی عالی و نیز پایایی ابزار سنجش است. اضافه بر این، ضریب آلفای کلی و پایایی ترکیبی مفاهیم به ترتیب برای کیفیت زندگی حدود ۰/۸۴ و ۰/۸۷، در سرمایه اجتماعی معادل ۰/۹۴ و ۰/۹۵ و برای کارآفرینی روستایی به شکل یکسان برابر ۰/۹۸ است. ضرایب آلفا و پایایی ترکیبی کمتر و بالاتر از مقدار ۰/۹۰، به ترتیب برای کیفیت زندگی و دو مفهوم سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی، نشان از میزان سازگاری در حد مناسب و عالی مفاهیم مذکور دارد.

پس از مبحث روایی برای برآورد مدل اندازه‌گیری ابعاد اثرگذار بر سازه‌ها، توصیف ابعاد از طریق گویه‌ها، سنجش روابط بین ابعاد

به تناسب مفاهیم و بررسی اعتبار معرف‌های اندازه‌گیری سازه‌ها با شاخص‌های برازش مدل اقدام گردید. نتایج این بخش‌ها، مناسب ارزیابی شد. به دنبال بررسی روابط زوجی مفاهیم و ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری روابط زوجی مفاهیم، عمل ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری کلیت روابط بین سازه‌ها انجام گردید. نتایج ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری کلیت روابط مفاهیم پژوهش حاکی از آن است که در شاخص کای اسکوتر بهنجار شده، روابط کلی بین مفاهیم مقدار ۴/۲۵۶ را نشان داده که باتوجه به دامنه ملاک مورد انتظار، برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری در این شاخص را نمایان کرد. به علاوه، روابط کلی مفاهیم در شاخص‌های نیکویی برازش، نیکویی برازش تعدیل‌یافته، برازش افزایشی و نرمال برازندگی، مقادیری بالاتر از ۰/۹۰ را نشان دادند که مطابق ملاک مورد انتظار، برازش مدل نهایی ساختاری این شاخص‌ها مطلوب گزارش شد. در دو معیار برازش تطبیقی و برازش تطبیقی مقتصد نیز روابط کلی مفاهیم مقداری در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ را نشان دادند که این میزان مطابق ملاک مورد انتظار مبین برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری در این شاخص‌ها است. روابط کلی سازه‌ها در شاخص نسبت صرفه‌جویی، مقداری حول دامنه ملاک پیشنهاد شده را نشان داده که این نسبت نشان از برازش مطلوب مدل نهایی ساختاری در این معیار است. در شاخص‌های میانگین مربعات خطای برآورد و نیز ریشه میانگین مربعات باقیمانده، مقادیر روابط کلی سازه‌ها در دامنه ملاک ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ واقع شده که این میزان، برازش قابل قبول مدل نهایی ساختاری را نشان می‌دهد. لذا، میزان تطابق مدل نهایی ساختاری در روابط کلی مفاهیم تحقیق با شاخص‌های برازندگی، در سطح مطلوب و یا قابل قبول ارزیابی شد.

یافته‌های نهایی مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد، روابط بین مفاهیم پژوهش با مقدار تی بزرگ‌تر از ۲/۵۸ معنادار و مستقیم هستند. همچنین، برای هر کدام از سه پرسش یا فرضیه نخست تحقیق، سطح معناداری کمتر از خطای مفروض ۰/۰۵ گزارش شد و بدین ترتیب فرضیات اول، دوم و سوم مورد تأیید قرار گرفتند. همگام با معناداری فرضیات مذکور و نظر به آنکه ضریب مسیر در تمامی روابط زوجی میان مفاهیم بیشتر از مقدار ۰/۸۵۰ به دست آمد، برای حلقه اول که رابطه مستقیم و مثبت بین مفاهیم کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی را تأیید نمود، این یافته از پژوهش نیز با نتایج مطالعات گلاتز و فرناندز^{۲۰} (۲۰۲۰)، کیم^{۲۱} و همکاران (۲۰۱۹)، نعیمی و همکاران (۲۰۱۹)، خادمی و همکاران (۲۰۱۸) هم‌راستا است. برای حلقه دوم که رابطه مستقیم و مثبت میان سازه‌های کیفیت زندگی و کارآفرینی روستایی را تأیید نمود، این نتیجه با یافته‌های مطالعاتی نظیر

20. Glatz & Fernandez

21. Kim

ودساید^{۲۲} و همکاران (۲۰۲۰)، نیکلایو^{۲۳} و همکاران (۲۰۲۰)، ابریو^{۲۴} و همکاران (۲۰۱۹) و صادقو و همکاران (۲۰۱۷) همسو است. در حلقه سوم که رابطه مستقیم و مثبت سازه‌های سرمایه اجتماعی و کارآفرینی روستایی را تأیید کرد، این نتیجه از پژوهش با یافته‌های مطالعاتی همچون ماهفود^{۲۵} و همکاران (۲۰۲۰)، لانگ و فینگ^{۲۶} (۲۰۱۹)، ویلیامز^{۲۷} و همکاران (۲۰۱۸) و برقی و همکاران (۲۰۱۸) هم‌راستا است. پس از تحلیل معادله ساختاری اقدام به تحلیل فضایی و پهنه‌بندی روستاهای هدف از نظر روابط زوجی و کلی مفاهیم و نیز رتبه‌بندی روستاهای نام‌برده مطابق روابط کلی مفاهیم پرداخته شد. با تلفیق لایه‌های تحلیل رابطه خاکستری و تحلیل فازی از طریق میانگین نسبت به تهیه نقشه نهایی روابط کلی سازه‌ها اقدام شد. یافته‌های این بخش نشان می‌دهد که از مجموع روستاهای هدف شهرستان دزفول حدود ۹/۸۶ درصد منطقه در وضعیت بسیار مناسب، حدود ۱۱/۲۲ درصد شهرستان در موقعیت مناسب، حدود ۱۹/۳۹ درصد محدوده در وضعیت متوسط، حدود ۲۰/۷۵ شهرستان در وضعیت نامناسب و حدود ۳۸/۷۸ درصد منطقه در موقعیت بسیار نامناسب قرار دارند. از این لحاظ، وضعیت نزدیک به دوسوم نواحی روستایی شهرستان در جریان روابط کلی و نهایی مفاهیم تحقیق از موقعیت نامناسب برخوردار بوده و سایر روستاهای منطقه در سطح مناسب و یا متوسط قرار دارند. لذا، فرضیه یا پرسش چهارم پاسخ داده شد. تمامی روستاهای دارای وضعیت مناسب و بسیار مناسب به لحاظ روابط کلی و نهایی سازه‌ها در نیمه جنوبی شهرستان قرار گرفته‌اند.

در مطالعات بعدی پیشنهاد می‌شود، روابط زوجی و کلی مفاهیم اجتماعی این پژوهش با سایر مفاهیم اجتماعی، اقتصادی، آمایشی، محیطی و کالبدی در بستر تحلیل ساختاری و تحلیل فضایی انجام شود. بدیهی است، در صورت تحلیل روابط فضایی مفاهیم می‌توان به دید جامع‌تر و وسیع‌تر نسبت به بررسی وضعیت موجود و فراتر از نگرش تک یا چند سازه‌ای، صرفاً آماری و غیر فضایی به مباحث مربوط به مشکلات و وضعیت زندگی در جوامع روستایی نگریست.

تشکر و قدردانی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، مقاله حامی مالی نداشته است.

22. Woodside
23. Nikolaev
24. Abreu
25. Mahfud
26. Lang & Fink
27. Williams

References

- Abreu, M., Oner, O., Brouwer, A., & van Leeuwen, E. (2019). Well-being effects of self-employment: A spatial inquiry. *Journal of Business Venturing*, 34, 589–607. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2018.11.001>
- Agudelo, M. A. L., Jóhannsdóttir, L., & Davídsdóttir, B. (2019). A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 1–24. <https://doi.org/10.1186/s40991-018-0039-y>
- Aguirre, J. C., Peralta Zuñiga, M. L., Mora, P., & Blanco, F. (2021). Innovative entrepreneurship and quality of life: The case of Ecuador. *Academia Revista Latinoamericana de Administración*, 34(1), 143–164. <https://doi.org/10.1108/ARLA-04-2020-0076/FULL/XML>
- Anderson, R. E. (2015). World Suffering and Quality of Life. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9670-5>
- Auer, A., Von Below, J., Nahuelhual, L., Mastrangelo, M., Gonzalez, A., Gluch, M., Vallejos, M., Staiano, L., Larterra, P., & Paruelo, J. (2020). The role of social capital and collective actions in natural capital conservation and management. *Environmental Science and Policy*, 107, 168–178. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2020.02.024>
- Awad, A. G., & Voruganti, L. N. P. (2016). Beyond assessment of quality of life in schizophrenia. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-30061-0>
- Barghi, H., Shayan, M., & Aslani, B. (2018). Determining the social capital role on the formation of villagers entrepreneurship contexts, Case study: Sidan section of Marvdasht city. *The Journal of Spatial Planning*, 22(1), 54–83. <https://hsmmp.modares.ac.ir/article-21-14513-en.html>
- Barnett, W. A., Hu, M., & Wang, X. (2019). Does the utilization of information communication technology promote entrepreneurship: Evidence from rural China. *Technological Forecasting and Social Change*, 141, 12–21. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.01.007>
- Basson, M., & Kwasi, M. O. E. (2019). Entrepreneurship under siege in regional communities: Evidence from Moranbah in Queensland, Australia. *Journal of Rural Studies*, 66, 77–86. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.01.011>
- Bhuiyan, M. F., & Ivlevs, A. (2019). Micro-entrepreneurship and subjective well-being: Evidence from rural Bangladesh. *Journal of Business Venturing*, 34(4), 625–645. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2018.09.005>
- Block, J. H., Fisch, C. O., & van Praag, M. (2017). The Schumpeterian entrepreneur: a review of the empirical evidence on the antecedents, behaviour and consequences of innovative entrepreneurship. *Industry and Innovation*, 24(1), 61–95. <https://doi.org/10.1080/13662716.2016.1216397>
- Bruni, L., & Porta, P. (2016). Handbook of Research Methods and Applications in Happiness and Quality of Life. In Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781783471171>
- Chen, X., Yu, B., Gong, J., Wang, P., & Elliott, A. L. (2018). Social Capital Associated with Quality of Life Mediated by Employment Experiences: Evidence from a Random Sample of Rural-to-Urban Migrants in China. *Social Indicators Research*, 139(1), 327–346. <https://doi.org/10.1007/s11205-017-1617-1>
- Chung, L. H., & Gibbons, P. T. (1997). Corporate Entrepreneurship: The roles of ideology and social capital. *Group and Organization Management*, 22(1), 10–30. <https://doi.org/10.1177/1059601197221004>
- Clausen, T. H. (2020). The liability of rurality and new venture viability. *Journal of Rural Studies*, 73, 114–121. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.12.005>
- Cueto, B., Mayor, M., & Suárez, P. (2015). Entrepreneurship and unemployment in Spain: a regional analysis. *Applied Economics Letters*, 22(15), 1230–1235. <https://doi.org/10.1080/13504851.2015.1021450>
- Deller, S., Kures, M., & Conroy, T. (2019). Rural entrepreneurship and migration. *Journal of Rural Studies*, 66, 30–42. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.01.026>
- Di Bella, E., Leporatti, L., & Maggino, F. (2018). Big Data and Social Indicators: Actual Trends and New Perspectives. *Social Indicators Research*, 135(3), 869–878. <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1495-y>
- Dias, C. S. L., Rodrigues, R. G., & Ferreira, J. J. (2019). What's new in the research on agricultural entrepreneurship. *Journal of Rural Studies*, 65, 99–115. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.11.003>
- Edrisi, A., Hemmati, M. E., & Zolfaghari, A. (2019). A survey on social capital dimensions and attitude towards democratic culture. *Political Sociology of Islamic World*, 7(15), 1–28. <https://doi.org/10.22070/iws.2019.4065.1734>
- Folland, S., & Nauenberg, E. (2018). Elgar companion to social capital and health. In Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781785360718>
- Freire, L. C., & Nielsen, K. (2014). Entrepreneurship Within Urban and Rural Areas: Creative People and Social Networks. *Regional Studies*, 48(1), 139–153. <https://doi.org/10.1080/00343404.2013.808322>
- Gaddefors, J., & Anderson, A. R. (2019). Romancing the rural: Reconceptualizing rural entrepreneurship as engagement with contexts. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 20(3), 159–169. <https://doi.org/10.1177/1465750318785545>
- Galvão, A. R., Marques, C. S. E., Ferreira, J. J., & Braga, V. (2020). Stakeholders' role in entrepreneurship education and training programmes with impacts on regional development. *Journal of Rural Studies*, 74, 169–179. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.01.013>
- Gannon, B., & Roberts, J. (2020). Social capital: exploring the theory and empirical divide. *Empirical Economics*, 58(3), 899–919. <https://doi.org/10.1007/s00181-018-1556-y>
- Ghadiri-Masoum, M., Hajipour, M., Qaghozlu, H., & Jouranbian, M. R. (2017). The Analysis of the Role of Social Capital in Risk-Taking and Entrepreneurship of Rural Youth, Case Study: Tonekabon County. *Journal of Research and Rural Planning*, 5(4), 17–33. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.50281>

- Ghafari, G. R., Karimi, A., & Nozari, H. (2013). Trend study of quality of life in Iran. *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 1(3), 107-134. <https://doi.org/10.22059/jjsr.2013.36564>
- Glatz, C., & Fernandez, O. B. (2020). Individual social capital and subjective well-being in urban- and rural Austrian areas. *Austrian Journal of Sociology*, 45, 139-163. <https://doi.org/10.1007/s11614-020-00399-9>
- Glatzer, W., Camfield, L., Møller, V., & Rojas, M. (2015). Global handbook of quality of life: Exploration of well-being of nations and continents. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9178-6>
- Greco, G., Skordis-Worrall, J., & Mills, A. (2018). Development, Validity, and Reliability of the Women's Capabilities Index. *Journal of Human Development and Capabilities*, 19(3), 271-288. <https://doi.org/10.1080/19452829.2017.1422704>
- Harrison, J. L., Montgomery, C. A., & Jeanty, P. W. (2019). A spatial, simultaneous model of social capital and poverty. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 78, 183-192. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2018.09.001>
- Hasan, M. Z., Dean, L. T., Kennedy, C. E., Ahuja, A., Rao, K. D., & Gupta, S. (2020). Social capital and utilization of immunization service: A multilevel analysis in rural Uttar Pradesh, India. *SSM - Population Health*, 10, 100545. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2020.100545>
- Haugh, H. M., & Talwar, A. (2016). Linking Social Entrepreneurship and Social Change: The Mediating Role of Empowerment. *Journal of Business Ethics*, 133(4), 643-658. <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2449-4>
- Himanshu, H., Arokiasamy, P., & Talukdar, B. (2019). Illustrative effects of social capital on health and quality of life among older adult in India: Results from WHO-SAGE India. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 82, 15-21. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2019.01.005>
- Hu, S., & Das, D. (2019). Quality of life among older adults in China and India: Does productive engagement help. *Social Science and Medicine*, 229, 144-153. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.06.028>
- Hunter, A. G., Chipenda-Dansokho, S., Tarver, S. Z., Herring, M., & Fletcher, A. (2019). Social Capital, Parenting, and African American Families. *Journal of Child and Family Studies*, 28(2), 547-559. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1282-2>
- Izadi, H., & Barzegar, S. (2014). Entrepreneurship and Rural Development, Lessons from the Experiences of China. *Journal of Rural Research*, 4(4), 901-918. <https://doi.org/10.22059/jrur.2013.50423>
- Kale, A., & Gedik, Z. (2020). Quality of Life in Riot Police: Links to Anger, Emotion Regulation, Depression, and Anxiety. *Applied Research in Quality of Life*, 15(1), 107-125. <https://doi.org/10.1007/s11482-018-9667-3>
- Karimi, H., Gougheri, H. K., Hallaj, Z., & Valizadeh, N. (2018). The effects of Social Capital Components on the Mental Health of Rural and Nomadic Women: A Case of the Members of Micro-credit Funds in Kerman Province. *Journal of Rural Research*, 9(2), 210-221. <https://doi.org/10.22059/JRUR.2017.236368.1131>
- Kautonen, T., Kibler, E., & Minniti, M. (2017). Late-career entrepreneurship, income and quality of life. *Journal of Business Venturing*, 32(3), 318-333. <https://doi.org/10.1016/J.JBUSVENT.2017.02.005>
- Kaveh, Z., Javaheri, F., & Nabizadeh, M. R. (2020). A Comparative Study of the Relationship between Social Capital and The Quality of Life among the Elderly Living at Homes and Sanatoriums in Tehran. *Journal of Population Association of Iran*, 15(29), 33-60. <https://doi.org/10.22034/JPAI.2020.243917>
- Khademi, Z., Safaei, S., & Moradi Shahbaz, N. (2018). The Study of the Relationship between Social Capital and Quality of Life: Case Study of Women Aged 25-65 Years in Tehran. *Journal of Applied Sociology*, 29(2), 147-168. <https://doi.org/10.22108/jas.2017.75232.0>
- Khani, F., & Mousavi, S. (2016). Gender related analysis in the process of diffusion of entrepreneurship in rural areas, Case study: Soolaghan Dehestan. *Space Economics and Rural Development*, 4(14), 1-22. <https://doi.org/10.18869/acadpub.serd.4.14.1>
- Khazami, N., Nefzi, A., & Jaouadi, M. (2020). The effect of social capital on the development of the social identity of agritourist entrepreneur: A qualitative approach. *Cogent Social Sciences*, 6(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/23311886.2020.1787680>
- Kim, B. J., Chen, L., Lee, Y., & Xu, L. (2019). Quality of life of elderly Chinese immigrants: focusing on living arrangements and social capital. *Educational Gerontology*, 45(6), 377-389. <https://doi.org/10.1080/03601277.2019.1640973>
- Koutsou, S., Partalidou, M., & Ragkos, A. (2014). Young farmers' social capital in Greece: Trust levels and collective actions. *Journal of Rural Studies*, 34, 204-211. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.02.002>
- Lang, R., & Fink, M. (2019). Rural social entrepreneurship: The role of social capital within and across institutional levels. *Journal of Rural Studies*, 70, 155-168. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.012>
- Li, B., Wu, Q., Zhang, W., & Liu, Z. (2020). Water resources security evaluation model based on grey relational analysis and analytic network process: A case study of Guizhou Province. *Journal of Water Process Engineering*, 37, 101429. <https://doi.org/10.1016/J.JWPE.2020.101429>
- Macekura, S. (2019). Whither growth? International development, social indicators, and the politics of measurement, 1920s-1970s. *Journal of Global History*, 14(2), 261-279. <https://doi.org/10.1017/S1740022819000068>
- Mahfud, T., Triyono, M. B., Sudira, P., & Mulyani, Y. (2020). The influence of social capital and entrepreneurial attitude orientation on entrepreneurial intentions: the mediating role of psychological capital. *European Research on Management and Business Economics*, 26(1), 33-39. <https://doi.org/10.1016/j.iemeen.2019.12.005>
- Malekian, A., & Baradaran, M. (2021). Investigating the relationship between entrepreneurial spirit and quality of work life: The agricultural extension experts in Kermanshah Province as a case study. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 8(3), 35-52. <https://doi.org/10.22069/JEAD.2021.19540.1534>

- Menon, R., Crawford, P., Lee, E., & K, Z. Otval. (2018). The coffee shop experience and its associations with social capital and quality of life. *International Journal of Happiness and Development*, 4(2), 159-180. <https://doi.org/10.1504/ijhd.2018.092051>
- Michalos, A. C. (2017). *Connecting the Quality of Life Theory to Health, Well-being and Education*. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-51161-0>
- Morris, M. H., Santos, S. C., & Neumeyer, X. (2020). Entrepreneurship as a solution to poverty in developed economies. *Business Horizons*, 63(3), 377-390. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2020.01.010>
- Mottiar, Z., Boluk, K., & Kline, C. (2018). The roles of social entrepreneurs in rural destination development. *Annals of Tourism Research*, 68, 77-88. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.12.001>
- Mousteri, V., Daly, M., & Delaney, L. (2018). The scarring effect of unemployment on psychological well-being across Europe. *Social Science Research*, 72, 146-169. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2018.01.007>
- Muñoz, P., & Kimmitt, J. (2019). Rural entrepreneurship in place: an integrated framework. *Entrepreneurship and Regional Development*, 31(9-10), 842-873. <https://doi.org/10.1080/08985626.2019.1609593>
- Naeimi, A., Rezaei, R., & Mousapour, K. (2019). Analysis of Relationship between Social Capital and Life Quality of Villagers in Khuzestan Province: Emphasizing the Mediator Role of Tourism. *Journal of Social Capital Management*, 5(4), 523-552. <https://doi.org/10.22059/jscm.2019.264756.1674>
- Nikolaev, B., Boudreaux, C. J., & Wood, M. (2020). Entrepreneurship and Subjective Well-Being: The Mediating Role of Psychological Functioning. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 44(3), 557-586. <https://doi.org/10.1177/1042258719830314>
- Olinsson, S. B. (2017). Social Entrepreneurship-Committing Theory to Practice. *Journal of Social Entrepreneurship*, 8(2), 225-247. <https://doi.org/10.1080/19420676.2017.1375547>
- Pato, M. L., & Teixeira, A. A. C. (2016). Twenty Years of Rural Entrepreneurship: A Bibliometric Survey. *Sociologia Ruralis*, 56(1), 3-28. <https://doi.org/10.1111/soru.12058>
- Pennings, J. M. (1982). The Urban Quality of Life and Entrepreneurship. *Academy of Management Journal*, 25(1), 63-79. <https://doi.org/10.5465/256024>
- Pérez-Macías, N., Fernández-Fernández, J. L., & Rúa-Vieites, A. (2020). Entrepreneurial intention among online and face-to-face university students: The influence of structural and cognitive social capital dimensions. *Journal of International Entrepreneurship*, 19(3), 434-467. <https://doi.org/10.1007/S10843-020-00280-6>
- Pinto, S., Fumincelli, L., Mazzo, A., Caldeira, S., & Martins, J. C. (2017). Comfort, well-being and quality of life: Discussion of the differences and similarities among the concepts. *Porto Biomedical Journal*, 2(1), 6-12. <https://doi.org/10.1016/j.pbj.2016.11.003>
- Pour Taheri, M. (2021). *Decision-making methods and techniques in geography (1st ed.)*. <https://www.ghoomes.com/>
- Rahmanian, M., & Zarei, Y. (2018). Analysis of Individual and Social Constructions Affecting the Development of Rural Entrepreneurship with an Emphasis on the Agriculture Sector in Kamfiruz District of Marvdasht County. *Journal of Rural Research*, 9(2), 292-307. <https://doi.org/10.22059/JRUR.2018.225533.1052>
- Rastegar, M., Hatami, H., & Mirjafari, R. (2017). Role of social capital in improving the quality of life and social justice in Mashhad, Iran. *Sustainable Cities and Society*, 34, 109-113. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2017.05.024>
- Requena, F. (2003). Social capital, satisfaction and quality of life in the workplace. *Social Indicators Research*, 61(3), 331-360. <https://doi.org/10.1023/A:1021923520951>
- Reuber, A. R., Dimitratos, P., & Kuivalainen, O. (2017). Beyond categorization: New directions for theory development about entrepreneurial internationalization. *Journal of International Business Studies*, 48(4), 411-422. <https://doi.org/10.1057/s41267-017-0070-3>
- Rezaei, H., Rafieeyan, S., & Khakzadian, S. M. (2021). Investigating the Relationship Between Social Capital and Entrepreneurship Orientation with the Mediating role of Cultural Intelligence. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 7(4), 49-66. <https://doi.org/10.22069/JEAD.2021.19196.1495>
- Rezaei, K., & Izadi, H. (2019). Entrepreneurship in small agricultural quick-impact enterprises in Iran: development of an index, effective factors and obstacles. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9(1), 17. <https://doi.org/10.1186/s40497-018-0133-3>
- Rivera, M., Knickel, K., María Díaz-Puente, J., & Afonso, A. (2019). The Role of Social Capital in Agricultural and Rural Development: Lessons Learnt from Case Studies in Seven Countries. *Sociologia Ruralis*, 59(1), 66-91. <https://doi.org/10.1111/soru.12218>
- Roccas, S., & Sagiv, L. (2017). Values and behavior: Taking a cross cultural perspective. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-56352-7>
- Sadeghloo, T., Heydari Sarban, V., & Gholizadeh, S. (2017). Evaluation of the Development Capacity of Entrepreneurship in Rural Areas with a Approach to the Development and Diversification of the Rural Economy, Case Study: Rural District of Bezeqi. *Journal of Geography and Development*, 15(49), 37-58. <https://doi.org/10.22111/gdij.2017.3450>
- Sánchez, Á., Chica-Olmo, J., & Jiménez-Aguilera, J. de D. (2018). A Space Time Study for Mapping Quality of Life in Andalusia During the Crisis. *Social Indicators Research*, 135, 699-728. <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1497-9>
- Shahraki, H., & Heydari, E. (2019). Rethinking rural entrepreneurship in the era of globalization: some observations from Iran. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9(1). <https://doi.org/10.1186/s40497-019-0162-6>
- Shucksmith, M., & Brown, D. L. (2018). *Routledge International Handbook of Rural Studies*. In Routledge Publishing. <https://doi.org/10.4324/9781315753041>
- Simon, F. J. G., Botella-Carrubi, M. D., & Gonzalez-Cruz, T. F. (2018). Social capital, human capital, and sustainability: A

- Bibliometric and visualization analysis. *Sustainability*, 10(12), 4751. <https://doi.org/10.3390/su10124751>
- Sinha, B. R. K. (2019). *Multidimensional Approach to Quality of Life Issues*. In B. R. K. Sinha (Ed.), Springer Publishing. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-13-6958-2>
- Solano, G., & Rooks, G. (2018). Social capital of entrepreneurs in a developing country: The effect of gender on access to and requests for resources. *Social Networks*, 54, 279–290. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2018.03.003>
- Statistical Centre of Iran. (2016). *The 2016 National Population and Housing Census*. <http://www.amar.org.ir>
- Stoica, O., Roman, A., & Rusu, V. D. (2020). The Nexus between Entrepreneurship and Economic Growth: A Comparative Analysis on Groups of Countries. *Sustainability*, 12(3), 1–19. <https://doi.org/10.3390/su12031186>
- Strange, C., Fisher, C., Howat, P., & Wood, L. (2015). Creating a Village in Modern Suburbia: Parenthood and Social Capital. *Urban Policy and Research*, 33(2), 160–177. <https://doi.org/10.1080/08111146.2014.969399>
- Sun, X., Liu, K., Webber, M., & Shi, L. (2017). Individual social capital and health-related quality of life among older rural Chinese. *Ageing & Society*, 37(2), 221–242. <https://doi.org/10.1017/S0144686X15001099>
- Sutter, C., Bruton, G. D., & Chen, J. (2019). Entrepreneurship as a solution to extreme poverty: A review and future research directions. *Journal of Business Venturing*, 34(1), 197–214. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2018.06.003>
- Talmage, C. A., Kher, R., & Cooley, C. (2019). Placing Localized Entrepreneurial Hubs in the Field of Community Well-Being. *International Journal of Community Well-Being*, 2(3–4), 339–357. <https://doi.org/10.1007/s42413-019-00039-5>
- Tonon, G. (2015). *Qualitative Studies in Quality of Life*. In Springer Publishing (Vol. 55). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-13779-7>
- Uysal, M., Sirgy, M. J., Woo, E., & Kim, H. L. (2016). Quality of life (QOL) and well-being research in tourism. *Tourism Management*, 53, 244–261. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.07.013>
- Wentink, C., Vaandrager, L., van Dam, R., Hassink, J., & Salverda, I. (2018). Exploring the role of social capital in urban citizens' initiatives in the Netherlands. *Gaceta Sanitaria*, 32(6), 539–546. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2017.05.011>
- Westlund, H., Larsson, J. P., & Olsson, A. R. (2014). Start-ups and Local Entrepreneurial Social Capital in the Municipalities of Sweden. *Regional Studies*, 48(6), 974–994. <https://doi.org/10.1080/00343404.2013.865836>
- Wiklund, J., Nikolaev, B., Shir, N., Foo, M. Der, & Bradley, S. (2019). Entrepreneurship and well-being: Past, present, and future. *Journal of Business Venturing*, 34(4), 579–588. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2019.01.002>
- Williams, N., Huggins, R., & Thompson, P. (2018). Entrepreneurship and Social Capital: Examining the Association in Deprived Urban Neighbourhoods. *International Journal of Urban and Regional Research*, 44(2), 289–309. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12589>
- Woodside, A. G., Megehee, C. M., Isaksson, L., & Ferguson, G. (2020). Consequences of national cultures and motivations on entrepreneurship, innovation, ethical behavior, and quality-of-life. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 35(1), 40–60. <https://doi.org/10.1108/JBIM-10-2018-0290>
- Yang, Z., Guo, X., Sun, J., & Zhang, Y. (2021). Contextual and organizational factors in sustainable supply chain decision making: grey relational analysis and interpretative structural modeling. *Environment, Development and Sustainability*, 23(8), 12056–12076. <https://doi.org/10.1007/S10668-020-01157-3>
- Zeng, W., Xiang, L., & Zhang, W. (2020). Evaluation of Life Quality and its Spatial Mismatch with Local Economic Development in Large Chinese Cities. *Applied Research in Quality of Life*, 15(1), 239–258. <https://doi.org/10.1007/s11482-018-9674-4>
- Zhang, L., Jiang, W., & Tang, Z. (2019). Study on the promotion effect of informationization on entrepreneurship: an empirical evidence from China. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9(1), 45. <https://doi.org/10.1186/s40497-019-0171-5>
- Zhu, Y., Lan, H., Ness, D. A., Xing, K., Schneider, K., Lee, S.-H., & Ge, J. (2015). *Transforming Rural Communities in China and Beyond*. In Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-11319-7>

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی